

NEMZETI ÉRDEKEK ÉS EURÓPAI ARÁNYOK

Csanády György alapos meggondolásból kérte Csaba királyfi segítségét népe számára: a csillagösvényről lényegesen tágabb a látókör mint a Föld akármelyik síkságáról vagy akár-csak hegycsúcsáról. Aki a magyarság jövőjén gondolkodik vagy pláne, aki hivatott a népe jövőjéről gondoskodni, jól teszi, ha többet vesz szemügyre, mint csupán azt, ami a budai vár-hegyről vagy akár a Hargita tetejéről látható. Csanády György Erdély elvesztése utáni fohásza most, a trianoni döntés századik évfordulóján, különösen aktuális figyelmeztetés, hogy a magyar érdekek érvényesítéséhez a körülötte élő népek érdekeinek tekintetbevétele is szükséges, az egyes nemzeti érdekek egybevetését igényli és egyedül, sőt kizárólag határtalan körültekintéssel sikerülhet.

Száz évvel Trianon után a nemzeti érdekek súlya sehol a világon nem lett kisebb, sőt néhány helyen belátták, hogy az egyéni érdekek sikere a közös érdek gyümölcse. Az Egyesült Királyság kivonulása az Európai Unióból a nemzeti érdek olyan értelmezése, mely a közös érdeket semmibe veszi. Johnson brit kormányfő úgy gondolja, hogy birodalma majd felvirágzik visszanyert önállósága által. És mit kénytelen csinálni: társakat keresni. Nagy a választék: Egyesült Államok, Kínai Népköztársaság, India, Oroszország. Ezekhez képest Nagy-Britannia igen kicsi, és hiába hivatkozik egyenjogúságra, Trump mégis ragaszkodni fog Amerika elsőbbségéhez és Putyin, aki a másodrangúságtól fél, nem fog egy harmadrangú állammal társulni. Johnsonnak még szerencséje lesz, ha Kína nem köti be selyemút-hálózatába. Az is illúzió, hogy az egyelőre még nem bomladozó Egyesült Királyság ezentúl szilárdabb egyenrangúságban tárgyal az EU-val, mint amikor annak egyenjogú tagja volt. Mert a jogban mellőzni lehet a nagyságkülönbségeket, a rangsorban viszont mindig az érvényesül, hogy kinek van 450 millió és kinek 65 millió lakója. Az EU viszont tisztességesen fog bánni a volt tagjával – megfontolva azt, hogy egy szép napon London megint kérni fogja a felvételét.

Brüsszelnél azonban nincs lehetősége beleszólni abba, hogy az Unión belül hogyan alakul a viszony Franciaország és Németország között. De Gaulle ölelése Adenauerrel nem két idős ember rokonszenvéből, hanem két minden leckén keresztülment politikus

stratégiai víziójából fakadt. Franciaország meg akarta előzni azt a lehetőséget, hogy Németország a hozzá történelmileg közelebb álló Egyesült Királysággal építsen ki elsőbbsendű viszonyt, mihelyt London a felvételét kéri az európai szervezetekbe. Adenauer pedig a Rajna menti szomszédos jóviszonyt nagyobbra értékelte, mint a kapcsolatot a bár hasonlóképp, de elszigetelődésre hajlamos angol-szászokkal.

Mi lesz a francia-német barátságnak a sorsa, ha mindkét országnak nem kell a britek jelenlétével számolni? Furcsa volna, ha érintetlen maradna Németország elsőbbsége az egyenlők között; kevésbé volna meglepő, ha Párizs kiemelné, hogy az atomfegyverrel és biztonsági tanácsai vétőjoggal rendelkező állam az Európai Unió vezetésére hivatott. Egy előnye viszont van Németországnak a francia alkotmányos renddel szemben: az egyes francia elnökök legfeljebb tíz évig tudják meghatározni a politika irányvonalát, a német kancellár viszont lényegesen hosszabb ideig. Ezért volt illetve van Adenauernak, Kohlnek és Merkelnek olyan nagy súlya Európában és a világon. De a német nemzet történelmi terheit ők sem tudták „levetkőzni”. Az ezredfordulón Schröder kancellár égisze alatt német politikai fantaszta erre törekedtek. Merkelnek viszont a görög válság alaposan késleltetett megoldásánál be kellett látnia, hogy Németország szerepe a külfölddel szemben csak a mindenkori támogatás, nem pedig a politikai mérce elrendelése lehet. Még fel nem dolgozott tragikus tapasztalat, hogy a németek vélt példás viselkedése a *Willkommenskultur* esetében hozzájárult a britek ijedelméhez és félelmükhöz Európával szemben. Ez meg fogja határozni Németország további szerepét és politikáját Európában, akár mit is gondol – akármilyen arányban – a német nyilvánosság, illetve a választó nép. Mivel azonban Berlin nem folytathat „nemzeti politikát”, ezért a kormány és a hangadó médiák világ-, legalább is Európa-szerte el fogják ítélni azokat, akik nemzeti érdekeket hangoztatnak.

*

HOGY ÉRDEMES-E AZ EURÓPAIAK KÖZÖSSÉGÉBEN A saját nemzeti érdekeket kiemelni, az az egyéni politikai stílusnak, az illető nép lelkületének és a siker valószínűségének a kérdése. A Brexit után azonban senki sem fog egyelőre odáig menni, hogy az EU-ból való kilépést nyilvánítsa nemzeti érdekeknek. Hiába jelenti

ki valamilyen állítólag populista vagy népi-es Európa-parlament tag, hogy nincs olyan probléma, melyet a nemzetállamok (*Nationalstaaten*) nem tudnának megoldani. Ezek szerint a világnak kétszáz év óta probléma- és konfliktusmentesnek kellene lennie. Mivel ez nem így van, – és ehhez nem fér kétség -, érdeemes olyan módszereken gondolkodni, amik nagyobb valószínűséggel oldják meg a fennálló problémákat és feladatokat. Észrevehető, hogy Orbán Viktor miniszterelnök öntudatos kijelentése óta, miszerint Közép-Európa Európa jövője (l. Bécsi Napló 2019. decemberi sz-) a Visegrádi Négyek bővülésre törekszik. Temesváron december 14-én talán még túl könnyelműen beszélt arról, hogy a szomszédos országokkal együtt – Romániát beleértve – „új Közép-Európa” felépítésére törekedjenek. Ilyen egyszerűen azonban nem megy, nem csak történelmi, hanem aktuális okokból sem. Klaus Iohannis román elnök, akit idén az aacheni Károly-díjjal tüntetnek ki, ami a legjelentősebb német és a legtekintélyesebb Európa-politikai díj, csak akkor fog Orbán Viktorral egyetérteni, ha a magyar kormányfő „európabarátibb” lesz.

A Fidesz elnöke retorikát változtatott, állapította meg a napokban a Frankfurter Allgemeine Zeitung. Orbán január 17-én meglepő módon méltatta az új osztrák kormányt. Már nem azért keresi vele a jó kapcsolatot, mert a kormánysszövetség egyik tagja EU-ellenes, mint az a Szabad Párt esetében volt, hanem azért, mert Kurz kancellár a zöld partnerével „a világ előtt álló két nagy kihívásra, a migrációra és a klímaváltozásra reflektál”. Orbán saját egyéniségéből és tapasztalatából két tényezővel kezd számolni, amikor Kurzra tekint: a földteke legfiatalabb demokratikus kormányfője még legalább olyan sokáig lesz politikai tényező, mint ő maga 1998 óta – és addig nem fog változtatni politikai irányvonalán, amíg ezzel hatalmon maradhat vagy a hatalmat visszanyerheti. Ehhez kell Orbánnak igazodni, ha Ausztriát meg akarja nyerni a Közép-Európa tervéhez. A magyar kormányfő elnöke keresi a hidat. Megkönnyebbülve könyveli el, hogy az Európai Néppártok szövetségében – habár „pillanatnyilag” -, „a francia, spanyol és olasz tagpártok meggyőzték a Fideszt, hogy maradjon a blokkban”. A b-megoldásos elképzelése, hogy

Bari Károly: Úton

valamilyen európai keresztény-demokrata mozgalmat alapítson, igen kockázatos, ha nem talál közismert és tekintélyes keresztény-demokrata, hanem csak Európával szemben gyanakvó társakat. Ilyen társaságban bár tovább élvezné az EU-tagság előnyeit úgy, mint minden más tagország, de országán kívüli célokat nem tudna előbbre vinni. Orbán nagy sikernek nevezte, hogy az új magyar EU-biztos, Várhelyi Olivér, az Unió bővítésében illetékes. De ettől senki sem várhat el előnyt a magyar nemzet számára. Sem egy biztos, sem egy tagállam nem tudja egyedül előre vinni például Szerbia vagy Ukrajna felvételét az EU-ba csak azért, hogy az ott élő magyar kisebbség is végre EU-polgárságot élvezzen. Csak ha a magyar kormányfő minél több baráti kapcsolatot képes szerezni az EU-tagállamaiban, tud kedvező eredményeket elérni Magyarország határain kívül. Harmadik országokkal ápolat barátságok segítségével viszont nem tud nyomást gyakorolni Brüsszelre és az Európai Tanácsra.

Orbán Viktor ez évi legnehezebb beszéde egyaránt nemzeti és európai jelentőségű lesz. A trianoni békeszerződés századik évfordulóján a pozitív kilátás abban áll, hogy az EU-tagság és az európai országok egyesülése lehetővé teszi, sőt, elősegíti a magyar nemzet összetartását. Ha nem létezne már az EU, a magyar politika zseniális húzása lenne, ha azt kitalálná.

GEORG PAUL HEFTY

DR. ERHARD BUSEK

Hol van ma Közép-Európa?

Közép-Európa szerepe az 1970-es években valójában nem volt más, mint Európa közös jellegének megőrzése. Konrád György ezt az elme meta-szintjének nevezte, de ebben az értelemben nem politikai koncepció volt, hanem a kontinens összetartozásának emlékezte. Kihasztnálták a vasfüggöny rozdsás nyílásait, innen ered a kulturális élet ereje, amely már a vasfüggöny lehullása előtt megvolt. Az európai integrációs folyamat, valamint a globalizáció más feltételeket teremtett Európának, amelyekkel ma kell szembenéznünk. Közép-Európa fontos történelmi emlék, melyből megtudhatjuk, hogy mi volt jó és mi volt rossz a múltban, és mit kell tenni a kontinens közepén a stabilitás és a béke érdekében. Az 1918 óta eltelt több mint 100 év „ünneplése” jó alkalom lenne arra, hogy ebben segítsen.

Milyen változások befolyásolják Európát? A teljességre való törekvés nélkül szeretnék megemlíteni néhány olyan pontot, amelyek véleményem szerint nagy jelentőséggel bírnak.

Európai elválasztó vonalak: A szomszédságunkban bekövetkező változás azt jelenti, hogy a valódi és állítólagos elválasztó vonalakkal kell foglalkoznunk. Gondolok itt például a régi, gyakran próbára tett választóvonalra Róma és Bizánc között, egyrésztől a katolikusok és a protestánsok, másrésztől az ortodoxia, de a nyugat és a kelet, valamint természetesen a szegények és a gazdagok közöttire.

Manapság hajlamosak vagyunk mélyíteni az ilyen elválasztó vonalakat. Egy stratégia ennek leküzdésére szabad szemmel nem látható, az iszlámmal kapcsolatos problémák Közép-Európában is jelen vannak.

Van neonacionalizmus? Erről gyakran esik szó, amikor az ember az átalakuló országok egyes tendenciáira gondol.

Úgy gondolom, hogy az értékelés nem korrekt, mivel Nyugat-Európa sem tudott megbirkózni számos olyan problémával, mint például a Baszkföld, Észak-Írország és mások. Dél-Tirolt a mérleg pozitív oldalára tehetjük, de kétségtelenül van egy folyamatos irányzat, mégpedig populizmussal erősíteni a problémákat. Ez magába foglalja az elvándorlás kérdését éppúgy, mint az állampolgárság politikáját. Keleti szomszédságunkban azonban ez nem neonacionalizmus, hanem a régi problémák megléte, amelyeket korábban nem oldottak meg, és ezek a kommunizmus fagyasztójába kerültek. Itt tanulhat az ember a „rég” Közép-Európától.

Közép-Európa orientációja 1989 óta megváltozott. Ismét lehetségesé vált több közös ügy, bár még nem fejlődött ki olyan mértékben, ahogy ez kívánatos lenne. Érdekes lenne, a kontinens közepén lévő kisebb államoknak nem egy csoportot alkotni, hanem a megfogalmazott közös érdekeket keresztülvinni. Ellenkező a helyzet: nemcsak az előítéleteinket, hanem a konfliktusokat is; és emiatt a gyakoribb határellenőrzést és elszigeteltséget pártfogoljuk.

Aki a politikától várja, hogy elvégezze ezeket a feladatokat, túlbecsüli azt. Egyike a demokrácia megkérdőjelezhető tulajdonságainak, hogy a politikusokat megérthető szereplőként határozza meg, mivel mindig vannak választások és mindig a többséget

Folytatás a 2. oldalon

Osztrák ősbemutató Európának

Akármilyen hosszsan is elgondolkozik az ember, akárhány kommentárt is elolvas, akárhol helyezkedik is el a politikai táborok között, nem jut közelebb az Ausztriát foglalkoztató legfontosabb kérdéshez: Merre tart az új koalíciós kormány az Osztrák Néppárt (ÖVP) konzervatív oldalán álló Sebastian Kurz kancellársága alatt, aki egy pár hónapon belül lecserélte koalíciós partnerét? A szélsőjobb, két színnel asszociált Szabadságpárt (FPÖ) helyett, amely belebukott Hans-Christian Strache alkancellár ibizai botrányába, most zöldek egészítik ki a feketéről türkízkre váltó Kurz csapatát. A 33 éves kancellár „junior”-partnere az 58. születésnapja után járó Werner Kogler.

Nem csak Magyarországon kérdőjelezzik meg ennek a koalíciónak a túlélési kilátásait. „Az ÖVP ugyanis nem hajlandó engedni szigorú bevándorláspolitikájából, s kitart a politikai iszlám elleni harc mellett is” – írta a „hvg”. És így folytatta: „A zöldek nem lehetnek teljesen elégedettek a koalíciós szerződéssel, hiszen csak annyit sikerült elérniük, hogy az új Kurz-kabinet növelni fogja a repülésre kivetett adókat és bővíteni fogja a vasúthálózatot, ám az ÖVP nem egyezett bele az adórendszer zöldek által követelt teljes átalakításába”. Másrészt együtt ígérték meg, hogy kölcsönösen engedni akarják egymás „különútját”, a migrációt és az adócsökkentést Kurznak, a környezet védelmét és az államgépezet nagyobb átláthatóságát Koglernek.

A Néppárt tíz minisztert és egy államtitkárt ad, a zöldeknek négy tárca jutott. A választásokig és a koalíciós tárgyalások alatt kormányzó, Brigitte Bierlein alkotmánybíró vezette csapatból megmaradt Alexander Schallenberg

külügyminiszter, aki az európai ügyeket átadni kényszerült a kancellári hivatalnak. A Néppárttá a pénzügy, a belügy, a gazdasági, az oktatási és a mezőgazdasági tárca. Kogler alkancellári hivatalához tartozik a sport, a közigazgatás irányítása és a kultúra. A zöldek az igazságügy, az egészségügy és a szociális tárca mellett egy szupertárcát „nyertek”, amelyet Leonore Gewessler vezet, a Global 2000 környezetvédő szervezet volt elnöke. Az ő feladata, hogy a gazdaság és a környezet érdekeit egybehangolja. Gewessler ezért nem csak a környezetvédelmet irányítja, hanem a közlekedést, az infrastruktúrát meg az energiaszektor is. Az új kormánykoalíció célja, hogy Ausztria úttörő szerepet töltsön be Európában, nem utolsósorban az éghajlatváltozás terén: a kormánykoalíciós megállapodás értelmében az ország elkötelezte magát amellelt, hogy 2040-re klímasemlegessé válik.

A miniszteri tárcák elosztása megfelel az új Nemzeti Tanács (Nationalrat) erőviszonyainak, ahol a Néppártot 71, a zöldeket 26 képviselői mandátum illeti meg. Együtt a 183 szék közül 97-et foglalnak el. Az ellenzékben 40 képviselő a Szociáldemokrat Párthoz (SPÖ), 28 a Szabadságpárthoz (FPÖ), 15 a Neos nevű liberális párthoz tartozik. Hármán kiléptek az FPÖ-ből és rá akarják bírni Strache-t, hogy térjen vissza a politikába.

Ami a koalíciós kormány jövőjét illeti, azt talán a legélesebben Földvári Zsuzsa, az ellenzéki „Népszava” bécsi tudósítója kérdőjelezte meg: „A kísérlettel felérő tevékenységet egész Európa figyel”. Ugyanis a Kurz által irányított ÖVP „nem egyszerűen konzervatív, de előző

Folytatás a 3. oldalon

Határok nélkül

Határokon átívelő közvéleménykutatás

A Bécsi Napló 2019/5. számához mellékelte kérdőívet 106-an töltötték ki és juttatták el postán, faxon, ill. e-mailel szerkesztőségünkbe. Legutóljára 2014-ben kérdeztük olvasóinkat, ennek az eredményeit zárójelben közöljük. A legfrüherből kitöltő 41 (24) a legidősebb 90 (94) éves. A válaszolók kora az alábbiakban oszlik meg: 30–50 közötti korosztály 2%, 50–70 közötti korosztály 33%, a 70 év felettiek 62%. 6 évvel ezelőtt a 30–60 közötti korosztály 21,1%-ot, a 61 év föléi választók 74,9%-ot képeztek. A válaszadók 9,8%-a (10,4%) érettségivel rendelkezik, 83,5% egyetemet végzett (77,2%). A válaszadók 68,3%-a (67%) férfi, 31,7%-a (33%) nő. Ország-lakóhely: Ausztria: 37,5% (35,7%), Magyarország: 29,2% (8,8%), más ország: 33,3% (55,5%).

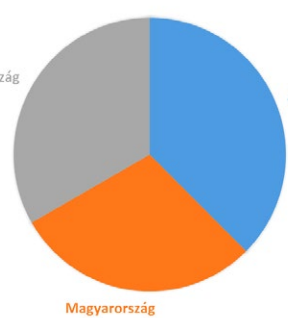
A válaszolók olvasók 14%-a (9,9%) a kezdetektől. 15,6%-a a 31-36 éve, 15,6%-a a 26–30 éve, 16,6%-a a 21–25 éve, 12,5%-a a 16–20 éve

11,4%-a 11–15 éve, 16,6%-a 6–10 éve, 11,4%-a 0–5 éve ismeri a Bécsi Naplót. 91,7% (75,4%) minden kiadást, 7,2% (0,4%) gyakran 1% (5,3%) ritkán olvassa. A villanyposztával való terjesztéssel kapcsolatban nem olvasható ki egyértelmű elutasítás vagy támogatás, de pozitív, igaz ellenzői hangnemek is akadnak. 80,2% (93,6%) szükségesnek, 14,5% (5,3%) részben szükségesnek tartja a Bécsi Napló kiadását.

Arra vonatkozóan, hogy a lap kizárólag az ausztriai magyarok egyesületi tájékoztatását lássa el 13,2% (12,8%) igennel, 80,7% (75%) nemmel válaszolt, 6% (11,6%) nem nyilvánította ki véleményét. Tudósítson-e a lap általános, a magyarság egészét érintő kérdésekről, 92,7% (94,8%) igennel válaszolt, 3%-nak (3,5%) nem volt véleménye, 93,6% igennel válaszolt arra, hogy a lap foglalkozzon-e általános közéleti, politikai-világnezeeti, kulturális, gazdasági kérdésekkel is. A közlése kerülő anyag 20%-a legyen egyesületi, 40–40% közéleti, ill. irodalmi, művészeti, tudományos jellegű.

Politikai-világnezeleti szempontból 68% (69,8%) ki-

OLVASÓK LAKHELYE

mentült magyar szervezetekről.

az egyes cikkek – folytatás nélkül – egyazon oldalon kerüljenek közlésre.

Leggyakoribb pozitív vélemények:
Köszönet és elismerés Deák Ernőnek és a szerkesztőség minden tagjának áldozatos kitartó munkájáért; ösztmgyarság hírei közli; régi, nagy hagyományokkal rendelkező európai lap. Örömetli, hogy a válaszadók olvasók nagy része továbbra is szükségesnek tartja a Bécsi Napló kiadását. Az előző közvéleménykutatással összehasonlítva 12%-kal nőtt az olyan válaszadók aránya, akik a lapot színvonalasnak ítélik. Az írások hangnemével kapcsolatban 15%-kal nőtt az elégedettség a választékos érteklés irányába. A lap tartalmával kapcsolatban pedig megmaradtak ugyanazok az elvárások.

Köszönjük azon olvasóknak, akik kitöltötték a kérdőívet és visszajelzésükkel segítettek a lap kritikus értékelését.

KUKOVICS MIHÁLY KCSF ösztöndíjas

TÁMOGATÁSI KÉRELEM

Támogatási akciónk 2002. június beindítása óta – ide érte az Őrség naptárunk révén átutalt adományokat – a Bécsi Napló 2019/2. számában közzétett 109.889,63 euró 2019. június 25-ig az alábbi hozzájárulásokkal növekedett:

Adorján István	50,00	Höfler Katalin Terézia	50,00	Neumann Etelka	20,00
Albert Erzsébet	50,00	Höfler Judit	50,00	Osvári Árpád, DI	20,00
Albert Lajos, Dr.	100,00	Horváth Béla & Judit	25,00	Pálfi György	50,00
Andreewich Edith	15,00	Horváth Csaba, Dipl.Ing.	25,00	Pálfi Marianna, Mag. pharm.	50,00
Árvé Levente, Dr.	50,00	Horváth Parascshia	25,00	Patthy Lajos, Dr.	50,00
Balaskó Vilmos, DI	10,00	Hubbes Márton, Dr.	50,00	Pongrácz Vilmos	25,00
Balázs Péter	25,00	Hugyik István	20,00	Price Katalin Ilona	50,00
Balogh Pál	25,00	Hunyady Péter, Dr.	50,00	Prikler Pál, DI	20,00
Barogh István, Dr.	50,00	Izay Gábor, Ing.	25,00	Pusztay Csaba, Mag.	25,00
Barki Éva	15,00	János Árpád & Veronika	20,00	Rácz Mihály & Piroksa	50,00
Bartus Attila	30,00	János Gáspár	10,00	Ráduly Etelka, Dr.	25,00
Bazsó Ferenc	25,00	Jeney József, DI	50,00	Ráduly Ferenc, Dr.	50,00
Beck Andreas, Dr. med.	50,00	Juhász Árpád	30,00	Rehák István	10,00
Bede Mária	20,00	Jusztis István, Dr.	50,00	Remetey Miklós	10,00
Behring Günter & Beatrix	30,00	Kaiser Josef, Dr.	20,00	Rudan Péter, Dr.	100,00
Bencsis Nikolaus, Dr.	30,00	Kaiserfeld Hans, DI. Dr.	10,00	Schindler Tibor, Dr.	30,00
Berger Mária, Mag. pharm.	20,00	Kaitan Orsolya	10,00	Schober Alfred & Jolán	20,00
Bernwallner Éva	20,00	Kántás János	100,00	Schümschácsk Andrea	20,00
Bohuslav Mária	20,00	Karsay Péter, Ing.	20,00	Schuster Georgina	20,00
Bojarszky Nagyné Katalin	10,00	Kautny Endre, Mag. Pharm.	20,00	Schuster Hansgeorg, DI	15,00
Csipbo Marianna	20,00	Kecskés Illes	30,00	Simó Géza & Gizela	30,00
Csoknay Wilhelmine	30,00	Kemenesi Ferenc	45,00	Simonffy Erika	15,00
Csongvai Mária	30,00	Keresztes Annaleise Dr.	50,00	Stipkovics Waldm, Dkfm. Dr.	25,00
Csordás Ádám, Dr.	100,00	Kilyén Albert, Dr.	75,00	Szabó Attila, Mag.	30,00
Czifra János & Regina	20,00	Koczó Endre	50,00	Szabó Barna, Dipl.-Ing.	20,00
Czingraber Aladár	100,00	Koller Manfred	20,00	Szabó Ernő, Mag.	10,00
Dénes Mária	15,00	Köves Szuzsanna, Mag.	100,00	Szabó Lajos	25,00
Gyuris Paul, Mag.	40,00	Kövi László	20,00	Szabócs Mózes-Iván	50,00
Endrédi Barnabás	20,00	Krátschmer Katalin	10,00	Székely István	20,00
Endrédi Gizella, DDr.	20,00	Krause Walter, Dr.	30,00	Szentkereszt György, Dr.	100,00
Erjauz Franz	35,00	Kraxner Josef, Ing.	20,00	Szirmai-Szabó László	7,00
Falger Margareta	25,00	Kriston Ferenc & Eveline	70,00	Szűcs János & Mária	10,00
Fargy Csaba András	50,00	Kropf József	20,00	Szűke-Dénes Róbert	10,00
Fay Zsuzsa	20,00	Kulman Sándor	50,00	Szűllősi Béla	10,00
Fodor Mária / Ilona Stüberl	50,00	Kulmann Ernő	15,00	Tápai Ferenc	30,00
Fodor Rozália	30,00	Lantos Ferenc, Dipl. VW	40,00	Teleký Béla, Dr.	50,00
Fonyad Pál	20,00	Lanzmaier-Ugri Katalin-Maria	50,00	Törköly József	50,00
Forgó László	100,00	Lauringer Péter, Dr.	20,00	Tichy Gertrud	10,00
Fürst Gábor, Prof. DDr.	50,00	Lauringer Vilmos	25,00	Tornyay Erzsébet	15,00
Gasztonyi Agostonne Katalin	50,00	Lippert-Havasi Orsolya	20,00	Toró Anna Klára	10,00
Gecse Mária & Linke Mária	20,00	Liska Kristóf, Dr.	30,00	Tsuhoej József, Ing.	20,00
Gercsényi Emikó	15,00	Loss Dominik, Dkfm. & Eszter, Mag.	10,00	Udvari Katalin, Mag.pharm.	30,00
Gombár Irén, Dr.	50,00	Macznik Erich & Erzsébet	10,00	Vadász Gábor	50,00
Grasser Nikolaus, Dkfm.	20,00	Marton Georgetta-Maria	10,00	Vadász Tamás	30,00
Guthy Emma & László	20,00	Mátkovich Gyula	50,00	Vereb Ilona	40,00
Guzi Rósa	20,00	Mester-Tonczár László & Andrea	30,00	Vizsoki Imre	20,00
Györgyösi István	20,00	Mészáros Péter, Dr. & Helga, Dkfm.	10,00	Wolszky Kázmér	20,00
György Béla	40,00	Miklós Piroksa	35,00	Wurmbrand-Hartmann Gerlinde, Dr.	12,00
Györi Vilmos	100,00	Mileits György & Ingrid	20,00	Wüster Gerhard	50,00
Haas Erzsébet	30,00	Nagy Jenő	20,00	Zachar Tünde, Hajzer Attila	20,00
Heagy-Balogh Judit, Dr.	10,00	Nagy Ludwig	40,00	Zaják András & Herlinde	20,00
Hodor Mária-Magdolna, Dr.	20,00	Nagy Rozália	10,00	összesen:	5 034,00

A támogatások eddig befolyt teljes összege 114.923,63 euró.

Hálás köszönet mindazoknak, akik támogatásukkal lehetővé teszik a Bécsi Magyar Ottóhon fenntartását, amely a legkülönbözőbb rendezvények, társas összejövetelek mellett a Bécsi Magyar Iskolának is otthonul szolgál.

Mag. Hollós József elnök Dr. Seidler Andrea főtáitkár Tánczos Zoltán pénztáros

versmondó alkalmá negyed évszázadot jelent az ausztriai diaszpórában. Szép folytonosság, nemzedéknél tartalmat, többszáz versmondó fiatal, helyszíneket, pódiumokat, műsorokat. Legfontosabb költészeti eredménye, hogy két élő bécsi szavaloverseny kiindulópontja.

Az ünnepi Verőfény „arculatát” a derű, a vidámság adja. Hívószavunk a mosoly: „....Ki minden könnyből szívárványt fakaszt Az élet sínjén győztesen rohog, Minden szikláról virágot fakaszt. Csak az tud élni: aki mosolyog...”

(Sándor Dénes)

ÜNNEPI RAJZ- ÉS ESSZÉPÁLYÁZAT a magyar zászló és címer megünneplésére – 2020. március 16.

A Magyar Országgyűlés 18/2019. (VI. 18.) OGY határozata alapján – az Alaptörvényben rögzített felelősségvieselés jegyében, az 1920. június 4-én aláírt békediktátum 100. évfordulója emlékeztet és értékelve a 2010-ben megkezdett határokon átívelő békes nemzetegyesítési politika eredményeit – a 2020-as esztendő a nemzeti összetartozás évének nyilvánította. Ezért ebben az évben – az emlékévhöz kapcsolódóan – pályáozunk „**ÖSSZETARTOZUNK!**” témakörben is benyújtathatjuk pályamunkáikat. Tekintettel ugyanakkor arra, hogy – Zrínyi

Minden diákot várunk szabadon választott versével. „Mosolya” lehet kedves bohóság, vagy több, árnyaltabb fényesség is. Igazi vers legyen. Aki nem a Bécsi Magyar Iskola diákja, március 15-éig jelentkezhetnek a verofeny@yahoo.com címen. Jó szóval, jószívvél hívunk fiatalok! Legyünk együtt a Verőfény 25. évadján 2020. április 18-án, délelőtt 10 órakor a Collegium Hungaricumban (1020 Bécs, Hollandstr. 2–4).

Ez az áldott magyar költészet megérdemel ennyit: egy Kárpát-medencéért átfogó, derűs bécsi versünnepe.

LENGYEL FERENC, a BMI tanára

Miklós magyar költő, hadvezér és hadtudós születésének 400. évfordulója alkalmából – az Országgyűlés a 2020-as esztendő Zrínyi Miklós-emlékévének is nyilvánította (51/2019. (XII. 12.) OGY határozat), a pályázók „**Zrínyi Miklós – a költő és a hadvezér**” témakörben is pályázhatnak. <http://nski.hu/rajz-es-esszepalyazat-2020.html> A pályázattal kapcsolatos esetleges egyéb információk a rajz@nski.gov.hu, illetve az essze@nski.gov.hu e-mail címen, valamint a +36 1 896 7547-es telefonszámon kérhetők.

Új utakra lépett az Életünk

A nyugati diaszpóra egyetlen nyomtatott magyar nyelvű katolikus sajtóorgánuma, az 51 éves műltra visszatekintő, ez év januárjában az 52. évfolyamába lépett *Életünk* című havitárság kiadását 2020 januárjától a Misszio Média magánvállalkozás keretében e sorok írója vette át.

A lap évtizedek óta változatlan éves előfizetési árát (20 EUR) most sem emeltük, e helyett az előfizetők számának gyarapítását tűztük ki egyik célunkként. Ennek ösztönzésére a *Csiksomlyói búcsús énekek, Mária-énekek* című CD-vel ajándékozzuk meg új magán-személy-előfizetőinket, régi megrendelőinket pedig arra biztatjuk, ajándékozzanak *Életünk*-előfizetést rokonaiknak, barátaiknak, ismerőseiknek, egykori iskolájuknak, bár-

milyen intézménynek vagy civil szervezetnek, amely közel áll hozzájuk. Együttel járjuk külföldi magyar katolikus honfitársaink híreit is, beszámolóikat rendezvényeikről, híreiket közösségük életéről, eseményeiről az.eletunkuj@gmail.com e-mailcíme. Számos további információt kínál és egy sor új kezdeményezésről ad hírt a lap új Facebook-oldala: www.facebook.com/eletunkuj, valamint szintén új online felülete, a www.katolikus.ma/eletunk.

Keresse szerkesztőségünket, csatlakozzon hozzánk Ön is, hogy tudjunk egymásról és erősítsük egymást, különösen most, a Nemzeti Összetartozás Évében. Számít régi és új olvasóira az *Életünk*!

VARGA GABRIELLA

Hol van ma Közép-Európa?

Folytatás az 1. oldalról

Keresik. A demokrácia pozitívuma a nyilvánosság, amely végül is senkit sem akadályoz meg abban, hogy írt megmutatkozzon. De ki mutatkozzon meg? Természetesen az értelmiségiek, művészek, újságírók – mindazok, akik valójában abból élnek, hogy a nyilvánosság számón tartja őket.

Kritikusan kell feltenni a kérdést, vajon Közép-Európában van-e vita ezekről a kérdésekről, vagy hogy ezt behatárolja-e az a bizonyos „tányérszél”. Van bizonyos elutasítás abban, ahogy szomszédokkal foglalkozunk és ez néha kínos jellegű ölt.

Kétségtelenül nagy feladatai vannak egy másik intézménynek, amelyet nem vesznek figyelembe kellő mértékben. Ezek a vallási közösségek. Teljesen függetlenül a napi eseményektől, különösen ha keresztény eredetű, a játékoság, a testvériség és a szolidaritás kérdésével kellene foglalkoznunk. Ezek nagy hagyomány-hordozók is, mivel a görög filozófia és a római jogi gondolkodás mellett a zsidó, a keresztény gondolkodás volt az, mely hosszú ideig meghatározó volt, s melyet később befolyásolt a felvilágosodás és a modern gondolkodás.

Egy másik dolog, amely ránk jellemző, az eurocentrizmus. Az Európában bekövetkező drámai változás eredményeként valójában csak magunkkal foglalkozunk, anélkül, hogy felismerünk, beágyazódunk a globális fejlődésbe.

Közép-Európa másképp vált valósággá, mint egy regionális politikai koncepció, vagy mintha a régi monarchia lenne. Közép-Európa még csak úton van, egy többségi kölcsönös megértés és az abból eredő erő megvalósítása felé. Az európai integrációs folyamat tájékoztató a történelemben, és ez a kontinens közepén zajló kommunikáció is arról, hogy a már meglévő gazdagságból nyereséget ko-

vácsolhat, nemcsak önmagának, hanem Európánknak is.

A kérdések túlmutatnak Európán, nevezetesen a globalizációs folyamat révén. Geopolitikailag közel vagyunk Európa balkáni és a Földközi-tenger keleti részéhez. A törökországi, szíriai, libanoni stb. események egyértelműen megmutatják, hogy mely konfliktusok befolyásolják európai létünket. Az afrikai népesség gyors növekedése jelzi azt is, hogy honnan származhatnak a következő nehézségek. Világosan ki kell mondani, hogy ehhez nincsenek meg a szükséges eszközök sem Ausztriában, sem az Európai Unióban, legkevésbé magában Európában, mert a kontinens még mindig nem egyesült. Az első kérdés, amelyet fel kell tennünk magunknak az, hogy várhatunk-e arra, amíg egymásra találunk, vagy van-e valami sürgősebb, ami minket már önmagunk érdekében is ösztönöz. A saját osztrák helyzetünket illetően elmondhatjuk, hogy továbbra is viszonylag stabilak vagyunk, bár szomszédainkkal fennálló kapcsolataink integritásuk kivánnivalólag nagy agat után. Nincsenek hajón érkezett menekültjeink, mert nem engedték be őket!

Ha például a helyzet Olaszországban labilissá válik, vagy ha Erdogan úgy dönt, hogy menekültet küld nekünk, akkor majd más lesz a helyzetünk. Ez önmagában szorosabb együttműködést és közös tudatosságot igényel. Nem várhatjuk meg az európai állam kialakulását, mert a problémák gyorsabban elérhetnek minket, mint gondolnánk. Többnyire kellemesen tartjuk, hogy „Közép-Európa”, „középen” van. De nagyon gyorsan egyfajta fronthelyzetbe kerülhetünk, ami minden lehet, csak nem kellemes. Nagy szükség lenne rá, hogy erről már előre gondoskodjunk.

Fordította: PETES KATA

SZÁZ ÉVVEL TRIANON UTÁN

Erdélyi arisztokrata család idős leszármazottja mondta nekem húsz éve. „*Párizsban élek. Néha, ha rossz kedvem van, kimegyek Versaillesbe és lepi-sálom a Trianon-palotát!*”. Igaz volt vagy sem, nem tudom, de emlékszem, akkor nagyon tetszett, amit a gróf úr mondott. Ma azt gondolom, a dolgokat tisztába kell tenni.

Aki a múltat nem ismeri, az a jövőt nem érdemli – mondják. Részgazság. Ami biztos: a csak múltban élőknek nincs jövője! Az idő kerekét akarják visszaforgatni. Hiábavaló próbálkozás! Aki a jelen kihívásaira a történelemkönyvekben keresi a megoldást, rossz helyen keresi azt. Új helyzetekre ritkán illenek régi megoldások. A történelmi léptéktől hibákból viszont tanulni kellene. Aki mer és akar. A történelem ismerete olyan, mint a bölcs tanács: mindig érdemes meghallgatni, de nem kell föltétlenül megfogadni.

Mi, magyarok, különösen hajlamosak vagyunk a történelemben élni. Erősen történeti beállítottságú nép vagyunk. Az a szép, hogy ezeréves történelmünk büszkén viseljük, mint egy díszes mentét, vagy szent palástot. Kevésbé jó, hogy hajlamosak vagyunk többször nézni visszaszáll, mint előre. Mintha minden, ami egyszerű, fontos és igazán értékes számunkra, már mind mögöttünk lenne. Ne felejtjük: a jövő tele meglepetésekkel, buktatókkal és lehetőségekkel!

Trianon. Száz éve szörnyű csapás ért bennünket. Túléltük! A veszteséget vérző szívvel, tisztességgel meggyászoltuk, eljött az ideje továbblépni! Ezt mondja a józan ész, az élettapasztalatunk és bármely lélekgyógyász. Sok politikus most mond természetesen. Oh, abból élek – tisztelt azoknak, akik nem! – ha mi soha nem felejtünk. Pedig a visszahozhatatlan elfelejtés, a továbblépésen kívül nincs más módja a gyógyulásnak, az új erőre kapásnak. Aki állandóan, percig sem felejtve, örökké gyászol, az saját magát sajnálja és sajátját, nem az elvesztett sirat. Aki kultuszt épít a veszteségeiből, aki nem jöved, bátor és tisztességes elemzéssel, hanem önfelmentő hamis mítoszok szintelen hangzatosával „keresi” a hibát és a választ a nagy csapásokra – az elveszett!

Jövőbeli sorcsapások kivédése érdekében fontos lenne a felelősség kérdését felvetni. Mennyiben vagyunk mi felelősek mindazért, ami történt? Mennyire felelünk mi, magyarok, Trinonért? Ne szörjünk ha most a fejünkre, ne szaggassuk meg ruhánkat, szűk-segelen, de merjünk szembenézni önmagunkkal. Persze, azt se higgyük, hogy mindenért mi lennénk okolhatók. Ha ilyen léptéktől történelmi eseményekkel

kapcsolatban egyáltalán szabad illet mondani, kijelenthetnénk, hogy mi, magyarok, az első világháborúban valóban rosszkor, rossz helyen voltunk. Nem volt erőnk a történelmi kényszerűség csapdájából időben és szerencsésen kikerülni. Ráírtztünk. De ne áltsuk magunkat, és az ártatlan áldozat szerepében se tetszelegjünk! Nem voltunk azok.

Trianon az egyik legtragikusabb esemény a magyarságtörténelemben. Mint ilyen, mi valóban nem előidéző, pusztán szenvedő alanyai voltunk, vagyunk. Kis nemzetünk jövőjére való tekintettel, fontos tudatosítani viszont, hogy Trianon rossz irányba megtett, hosszú utazás tragikus végállomása. Trianon: folymat.

A nemzetiségek annak idején nem álltak mellénk a bajban? A lakosság nagy arányát – közel fele! – tették ki, tőlünk való elfordulásuk erőteljes csapást mért ránk. Miért csodálkozunk? Nem érezték magukat biztonságban államunkban. Valljuk be, megvolt rá az okuk. Bármelyik későbbi és, sajnos mai román, szlovák vagy ukrán politikus is írhatta volna a Lex Apponyit. A nemzetiségek ugyanúgy nem érezték magukat biztonságban a mi hajdani nagy országunkban, mint később – mind a mai napig! – a határon kívül rekedt magyar kisebbségek sem érzik biztonságban magukat az utódállamokban. Van rá okuk bőven. A hatalom mindenkor birtokosai megtanulhatnak végre: erősszakkal lojalis honpolgárokat nevelni nem lehet! A haza bölcs, Deák Ferenc egyike 1872-ben megtartott parlamenti beszédéből idézem: „...*Ha mi a nemzeti-ségeket megnyerni akarjuk, ennek nem az az útja, hogy őket minden drom magyarságunk, hanem az, hogy velük a magyar viszonyokat megkedvellessük. (...) Mind a két félnek tehát arra kell törekednie, hogy együtt és egymás mellett menélj jobb egyet-értésben megéljünk.*” (*Rubicon.hu, Katus László: A lex Apponyi*). Apponyi Alberteknek oda kellett volna figyelniük Deák Ferenc jó tanácsára. Aki kultuszt épít a veszteségeiből, aki nem jöved, bátor és tisztességes elemzéssel, hanem önfelmentő hamis mítoszok szintelen hangzatosával „keresi” a hibát és a választ a nagy csapásokra – az elveszett!

Jövőbeli sorcsapások kivédése érdekében fontos lenne a felelősség kérdését felvetni. Mennyiben vagyunk mi felelősek mindazért, ami történt? Mennyire felelünk mi, magyarok, Trinonért? Ne szörjünk ha most a fejünkre, ne szaggassuk meg ruhánkat, szűk-segelen, de merjünk szembenézni önmagunkkal. Persze, azt se higgyük, hogy mindenért mi lennénk okolhatók. Ha ilyen léptéktől történelmi eseményekkel

Osztórák ösbemutató Európának

Folytatás az 1. oldalról

Koalíciós partnerétől, a szabadságpárti kékek-től a migráció, a menekültek, a biztonság kérdéseiben már-már szélsőségesnek mondható javaslatokat, intézkedéseket vett át. Lenyelette például a baloldali érteketetkezőkkel, hogy egy hónapra letartóztatott olyan migránsok, akik még nem csináltak semmit, de a hatóságok gyűntasnak tartják viselkedésüket”. Földvári szerint ezt csak Kogler miatt fogadták el a Zöldek: „Sikerült meggyőznie a vele azonosan gondolkodókat, hogy csak szerep-vállalásukkal tarthatják távol a hatalomtól a szélsőjobb, de arról is, hogy a klímaválzás felerősödésének időszában új gondolkodás felé tudják vezetni Ausztria és talán Európa lakóit”. Kogler viszont megmondta, hogy csak addig vesz részt a kormány munkájában, amíg bízhat benne, hogy „illúzióiból valóság lesz”. Színházi nyelven a türkiz-zöld együtműködés európai premier. Remélhetőleg ösbemutató lesz, de nem ösbemutató...

Sebastian Kurz a külpolitika terén is szeretne főszerepet játszani. Az osztrák kancellár szerint „nyilvánvaló, hogy bizonyos feszültség alakult ki az EU keleti és nyugati tagállamai között”, s Ausztria harcolni akar ez ellen. „Olyan Európában szeretnénk élni, amely sokszínű, de ugyanakkor a fő célok tekintetében egységes” – mondta Kurz január közepén Prágában, a visegrádi országok és Ausztria vezetőinek csúcstalálkozóján. Ez nem pontosan fejt adt, amit Orbán Viktor magyar miniszterelnök fogalmazott meg, miszerint „Ausztria természetes partnere Magyarországnak és a visegrádi csoportnak”. A V4-ek (Csehország, Lengyelország, Magyarország és Szlovákia) miniszterelnökei az osztrák kancellárral egyeztettek, majd közös sajtótájékoztatót tartottak. Orbán szerint Ausztria még csak fontos Közép-Európának mint befektető, piac és kereskedelmi partner, hanem „fontos biztonsági partnerünk lesz a jövőben is, mert a migráció kérdésében egy cipőben járunk”.

A magyar miniszterelnök kétféleképpen találkozó eredményeit. Egyrészt azonosították

az együtműködés területeit: ilyen a migráció, a biztonság, a határvédelem, a versenyképesség, a klímavédelem és a bővítés. Ugyanakk

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: FETES KATA

Virágszőnyeg az Atacama-sivatagban

A *Llanos de Challe* Nemzeti Park felé haladva, – a kaktuszokat eltakarva – gyönyörű virágok fogadják a látogatókat. A nemzeti parkhoz tartozó Atacama-sivatag ismét életre kelt. A terület Santiago-tól, Chile fővárosától 600 km-re terül el.

A rendkívül ritka tűnemény csak az *El Niño* hatására jöhet létre. Dél-Amerika Csendes-óceán felőli partjain 6–7 évenként jelenik meg ez a bő csapadékot szállító éghajlati jelenség. Az akár évtizedeken át alvó hagymák és gyökértörzsek a nedvesség hatására kicirsáznak, ha a déli féltekén uralkodik tel folyamán nem hagytak meg. Nagy jelentősége van a csapadék mennyiségének is. Ez nem lehet sem túl sok, sem kevés, valamint az is fontos tényező, hogy rendszeresen esik-e az eső és mekkora területen.

Ha az egész Atacama-sivatag területére több napon keresztül rendszeresen, közepes mennyiségű csapadék érkezik, akkor az év utolsó hónapjában virágba borul a sivatag. Káprázatos rózsaszín virágszőnyeg borítja a világ egyik egyébként legszárazabb táját.

DERSTANDARD

Előkerült az eldorado Klím festmény

Az észak-olaszországi Piancenzában véletlenül találták meg decemberben a 23 éve ellopott Gustav Klím festményt. A Galleria d'Arte Moderna Ricci Oddi udvarán a kerteszek bukkantak rá. „A hölgy arcképe” (*Bildnis einer Frau*) című festményre.

A kerteszek éppen az udvart tették rendbe, a bokrokot, fákat metszték, mikor egy növényekkel sűrűn benőtt fémajátora találtak. Az ajtó mögötti üregben egy fekete műanyag zsákban volt elrejtve a festmény. A portré hátoldalán még megvoltak azok a pecsétek, melyek a kép kölcsönadását igazolták 1977 februárjában. A Ricci-Oddi Modern Művészeti Galériában a kiállítás előkészületi munkálatai voltak, amikor a festményt ellopták. A talvajok azért hagyták a kerti eldugott helyen a festményt, hogy később vigyék el, amikor az eset már feledésbe merült. A rendőrség sem mit sem tud arról, hogy kik lopták el a Klím képet.

Szakemberek vizsgálata kimutatta, hogy a festmény jó állapotban van. A vászon szélen találtak ugyan egy karcolást, de ez csak minimális károsodás. A kép rendkívüli értékét az adja, hogy egy vásznon két arckép van egymásra festve. Röntgen felvételek alapján vált láthatóvá az a korábbi portré, amelyre Klím a „Nő arcképe”-t festette.

PNAS

Elő sejtékhöz álló robot

Amerikai kutatók megépítették az első élő sejtékből álló robotot. Egy új biológiai gépről van szó, egy élő programozható organizmusról. Ez a xenobotnak nevezett robot sérülés esetén képes meggyógyítani magát és képes egy meghatározott cél felé haladni.

A vermonti egyetem kutatói tervezték meg a robotot, békabőr- és szívsejtékből, egy a számítógépen lefuttatott evolúciós algoritmus segítségével. A robot létrehozása azonban már a Tufts Egyetem tudósainak érdeme. Afrikai békák embrióiból vett sejtjelekből állították össze a számítógépes tervek alapján. A szívizom sejtje összehúzódása előrehaladó mozgást tesz lehetővé, a robot ezért képes önálló mozgásra.

Az organizmusok képek apró részecskéiket közösen elmozdítani. Ez lehetővé teszi, hogy az élő robotokkal végeztesse el olyan feladatokat, mint a szennyező vegyületek, radioaktív anyagok felkutatása. Felhasználhatók az artériákban lévő plakk eltávolítására, éppúgy, mint az óceánokban a mikro-műanyagok összegyűjtésére.

Egy teszt során megvágták a robotokat, s ezek folyamatosan össeforrasztották a sebet és tovább folytatták útjukat.

Az Agar Art két magyar győzelmet hozott

Mikrobákból alkotott festményekkel nyertek díjat az Amerikai Mikrobiológusok Társaságának idei versenyén az Agar Art-on a SYNLAB Hungary Kft mikrobiológusainak munkái. A versenyre 43 országból 415 mikrobiológust neveztek be 347 kompozícióval. Az Agar Art versenyzői petri-csészében festik meg alkotásaikat. Elő organizmusokat, baktériumokat, gombákat használnak festék helyett. A mikrobák táptalaja az agar nevű zselésítőanyag. Innen kapta nevét a 2015 óta megrendezésre kerülő verseny, mellyel bizonyítják a mikrobiológusok, hogy a tudomány és a művészet nem áll egymástól távol.

Japánban épül fel a jövő városának prototípusa

A Toyota Motor Corp. bemutatta a Nemzetközi Szórákotelektroelektronikai Kiállítás (CES) a Woven City (Szövött város) építésére készített tervét. A város neve a Toyota eredeti tevékenységére, a szövőiparra utal.

A város egy 2020 végén megszűnő autógyár területén akarják felépíteni. A hidrogén üzemanyagcellás technológiára épülő város laboratóriumként fog szolgálni az önzvezető autók, az okosothonok, a mesterséges intelligencia és egyéb technológiák számára. A jövő városában lesz rendőrség, tűzoltóság, betegellátás, valamint iskolák, és otthona lehet mások mellett a Toyota jelenlegi, illetve már nyugdíjba vonult alkalmazottjainak.

A Toyota Bjarke Ingels dán építész bízta meg a tervezéssel. A 71 hektáros területre tervezett város igényli költségeiről a cég nem közöl adatokat. A munkálatok a tervek szerint jövőre kezdődnek el. A jövő városában az első években kétezer lakónak, köztük kutatóknak lesz otthona.

Kína pellengérré állítja lakosságát

A kelet-kínai város Suzhou vezetése több lakosról tett köze fotokat a közteri kamerák felvételeiből „civilizálatlan viselkedés” mottóval. Pellengérré állítva azokat, akik az utcán pizsamában közlekedtek. A közteri kamerák által felvett képek mellett közzétették az illetők nevét, személyi adatait és megmutatták személyi igazolványukat is.

Az esetnek politikai háttere van. A kínai vezetés az 1,4 milliárdnyi lakosságot nevelési céllal intenzív megfigyelésnek akarja alávetni. A mesterséges intelligenciának köszönhetően az állam azonnal felismerheti, hogy ki van a felvételen. Részhöz erre alapozva Kína egy szociális bónusz-málusz rendszert vezetett be, mely pontozás alapján működik. A plusz pontok alapján jutalmazták a polgárokat például azzal, hogy a hatóságok gyorsabban intézik az ügyeiket, vagy engedélyeznek számukra egy bankkölcsönt. A mínusz pontokkal rendelkezők nem vásárolhatnak repülő-, vagy vonatjegyet. Ők vagy gyermekeik nem tanulhatnak tovább, nem kapnak bankkölcsönt a természetű csapások okozta károk helyreállításához stb.

A Shanghai közelében fekvő milliós város Suzhou vezetése élenjár a kormány céljainak megvalósításában. Itt mínusz-pontot kap, aki pl. röplapokat osztogat a járókelőknek, vagy a napsütéses időt élvezve fekszik egy parkban álló padra. A város felhívást intézett a lakossághoz, hogy fényképezék le a „civilizálatlan viselkedőket” és a fotókat továbbítsa a város vezetésnek. Egy fotóért 10 yuant (1,30 euró) fizetnek.

A városvezetés hivatalosan elnézést kért a pellengérré állítása miatt de a fotózásra vonatkozó felhívását azonban nem vonta vissza.

theguardian

A zöld alku

A számtalan uniós finanszírozás révén a polgárok lassan kénytelenek lesznek elektromos járművekre váltani. Ezen túlmenően tiltott lesz az olaj- és szénfűtés, bezárnak az ilyen anyagokkal működő erőművek. Égzel Európa CO₂ termelése jelentősen csökken.

Egy német Siemens konzern teljes erőből elkötelezől dolgozott új projektjén Ausztráliában, ahol létrehozza földünk valószínűleg legnagyobb, teljesen automatizált szénbányáját. Több milliárd tonna szénet termelnek ki ott, melyet részben Ausztráliában, részben más kontinensen égetnek majd el. A projektet az EU új elnöke von der Leyen asszony örömmel üdvözölte, mint egy unióbéli cég unión kívüli kiterjesztett vállalkozását.

A projekttel van egy kis probléma, amire von der Leyen asszony valószínűleg nem gondolt. A millió tonna számára elegendő szénből keletkező szén-dioxid-gáz nem áll meg Ausztrália, vagy Ázsia légterében.

A Momentum diszkrét bája

(Tudósítónktól) Politikai pártokról írni veszélyes. Ha valaki szocialista és kritikus megjegyzéseket olvas pártjáról, ha valaki fideszes és kritizálják a kormányt, rögtön megvan a véleménye a szerzőről, hiszen a politikai párbeszéd gyakorlatilag kivesszt a mai Magyarországon. Mi jelenleg egy új párt megjelenése Magyarországon, amely – akkor még egyesületként – 2017-ben megakadályozta a 2024-re tervezett budapesti olimpiai játékok megrendezését, és amely a 2019-es EP választásokon 9,9%-ot ért el?

„A politika a becslétről, alázatról, tisztességről szóljon!” – hirdeti Magyarország egyik feltörekvő politikai formációja, a Momentum. Az új pártot nem politikuskok alapították, nem állnak mögöttük oligarchák, viszont „látják a hatalomtól megreszögült hibáit”. „Nérfrisítés” akarnak hozni a magyar politikába, az „ittthon maradtak hazaszeretete és az elvándoroltak hönvágya” bajtja őket előre. Az eklektikus választási program egyszerű és fair vállalkozási környezetet, tudásalapú országot (minőség) közztatás, versenyképes felsőoktatás), az önkormányzatok önállóságának helyreállítását (önkormányzati rendszéssel együtt), természet értékeinek védelmét, egészséges országot, a szegénység elleni hatékony küzdelmet, családbarát országot és a rendszerszintű korrupció felszámolását ígéri. „Mindent” – ahogy egy politikai elemző jellemezte őket.

„Kettős úton halad az emberi élet: / Egyik a gyárlat, másik az elmélet” – mondhatnánk erre Arany Jánost idézve. December 23-án a Momentum elnöke, Fekete-Győr András tanácsokat adott arra vonatkozóan, hogyan kell a párt tagjainak és támogatóinak eljárnia az ünnepek alatt. Azt javasolta a hazalátogató momentumosoknak, hogy beszélgessenek otthon az ország jövőjéről. A Facebookon kellett tájékozódni, mekkora nemzeti tragédia az, hogy sokan elvándorolnak Magyarországról. „Próbálg meg arra is figyelni – folytatta a bölcs pártvezető –, hogy olyan nevetek dob be nekik, akiket talán a gyerekkorodból ők is ismerhetnek, így még személyesebb válhat a beszélgetés erről a nagyon fontos témáról, az elvándorlásról.”

Az ajándékokat független újságba, pl. a „Magyar Hang”-ba kell csomagolni. Ez „zöldebb megoldás” és még az is lehet, hogy beleolvassnak néhány „valós hírbe”. A csúcs azonban most következik. „Lepd meg őket, és alaktásd kicsit át a csatornák sorrendjét a tévéken, ha tudod. Most az egyes csatorna, a Magyar 1 vagyis a propaganda, ezt a Tv2-vel együtt számúzd valahova a

140–160. helyre, és a National Geographic-ot vagy az RTL Klubot, vagy amit szeretnél azt pedig tedd az első csatornára!” Nagyon sok embernek még mindig az Origo a kezdőlapja a számítógépén, ezt le kell cserélni az Indexre vagy a HVG-re! Ezután mesélni kellett még a momentumos álomokról (a jövő Magyarországról) is. Vitatkozni, érvelni kell, nem veszekdeni – intette hivat Fekete-Győr. „Nem kell, hogy a politika tabu legyen a karácsonyi asztalnál!” – hangzott a világos felhívás.

Közben a párt európai parlamenti képviselői a jogállamiságról aggodnák. Egyikük, Donáth Anna szerint „a magyar kormány egy évtizede lopja el az uniós pénzeket, rombolja az Európai Unió egységét és építi le a magyar jogállamiságot.” Vita helyett a két momentumos képviselő gyűnyosan nevettek egy kormánypárti felszólalásban, ami jelzi, hogy a közbeszédben a párt egyre inkább besorol az általa is sokat ostorozott magyarországi ellenzék mellé. A Momentum, amely centrista pártként alakult, mára végzetesen a létező baloldallal mellé szorult. Vezetője hol arról elmélkedik, hogy szükség van-e tömegpártokra Magyarországon, hol az ellenzék pártok számát sokallja, a gyárlatban pedig Gyurcsány Ferencellel együtt tervezi az Orbán-kormány leváltását. Ez pedig mindennél fontosabbnak tűnik a zömében fiatalokból álló párt vezetés számára. Így persze a párt fokozatosan elvesztí diszkrét báját és olyan kérdésekkel kell foglalkoznia (pl. költségvetés, hirdetések stb.), amelyek a pártserűségét erősítik.

A karácsonyi eligazítás sok mindenre rávilágít, ami nem szerepel a Momentum programjában. A Momentum szaktitani akar a rendszerváltás óta kialakult politikai gyárlattal, elitel, kultúrával. Mindezt az akkor létrejött új egy jelentős részének segítségével szeretné elérni. Lenézi és megveti azokat, akik politikai ellenfelei, némiként a marxizmus Himalaja-komplexusára emlékeztetve. Az erős nemzetközti kapcsolatrendszerrel rendelkező párt a bevándorlás kérdésében a kvótakereskedelem álláspontját képviseli, vagyis azt, hogy a migránsok (nem a politikai menekültek) befogadását elutasító államok pénzügyileg támogatassák a befogadó országokat. A vidéki lakosságot, illetve az idősebb generációt lenéző, agresszív magatartásuk elegendő volt, hogy megközelítsék a 10%-ot. Kérdés, hogy a jövőben ez az eklektika és rugalmasság a hatalom megszerzése érdekében mire lesz elég? Egy biztos: az alázat terén még sokat fejlődhet ez a politikai közösség.

„IBIZA” AZ ÚJ ESZTENDŐRE

Ausztria új kormányával kezdte meg a 2020. esztendő, élén a volt és újból kinevezett Sebastian Kurz kancellárral. A 33 éves, kímért-ségéről ismert és jó szónoki képességű politikusi akarva-akaratlanul úgy nyilatkozott volt alkanclárljáról, amit érdemes megjegyezni. Egyik vele készített beszélgetés végén az újságírókn az után érdeklődött, hogyan vélekedik az időközben a bíróságokat is foglalkoztató, politikai harakirit elkövető Hans Christian Stracheról.

(Kronen Zeitung, 2020. január 5.)

Népszerűmozgalom Magyarország

A II. világháború után örvendetesen emelkedett a lakosság száma, mígnem 1980 óta állandó fogyás állt elő. Az azóta eltelt nem egészen négy évtized alatt 2019-ig 935.000 lélekkel csökkent a lakosság száma. Ez a drámai fordulat a születési arányok visszaesésével is összefüggésbe hozható. 1945 után 1950-1955 között 2,73 születéssel a legmagasabb volt a termékenységi arányszám, ami 1960-1965 között 1,82-vel esett kettő alá. A mélypont 2001-

2005 között állt elő, amikor egy szülőkorban lévő nőre 1,30 gyermek esett. Az arányok azóta, – ha szerényen is – de állandóan emelkednek: 2006-2010 között 1,32, majd 1,36 volt az élveszületések aránya. A legutóbbi fél évtized (2015-2020) átlaga 1,49-re emelkedett, ami ugyan biztató, de még messze elmarad a legalább 2,10-es elvárástól, amikor a természetes szaporodás révén számítani lehet a népesség növekedésére.

Az időjárási viszonyosságok ellenére egyébként 2019-ben 4,84 millió tonna baba termett az országban, ami 21 millió ember kenyérelátását biztosítja, fedezi a vetőmagot és a megfelelő takarmányozást is.

A tavalyi év nyugodtan nevezhető az elmúlt időszak legaszályosabb évének. A csapadékeloszlás egyenlőtlen volt, a lassú esők hiányoztak. S talán a klímaváltozás következménye is, hogy a hirtelen lezúduló csapadékok gyorsan elfolyt. Hogyan lehet ez ellen küzdeni?

Nem kell jóstehetségnek lenni hozzá, hogy várhatóan a jövőben sem lesz jobb a helyzetünk, tehát nem várhatjuk olbe tett kézzel, hogy magától megoldódik. Azaz, öntözés nélkül nem lesz eredményes termelés. A felszín feletti vizeinkből jelenleg hazánkban mintegy 80 ezer hektár öntöznek, miközben a megelévő csatornák 200 ezer hektár öntözésért tennék lehetővé. Magyarország folyóiba kevesebb víz érkezik, mint amennyi távozik, így „erkölcsi alapunk van öntözni”. Utóljára 1992-ben volt ilyen nagy aszály, az elmúlt 30 esztendő tekintve nagyon gyorsan fel kell készülnünk arra, hogy olyan vízgazdálkodást és talajművelést folytassunk, amivel minimalizálni tudjuk majd a várható károkat.

Az új öntözési gazdálkodásról szóló törvény január 1-jén lép életbe. A szabályozás a hozzá kapcsolódó intézkedésekkel együtt lefedti mindazokat a lépéseket és eszközöket, amelyet ma kormányzat oldalról meg lehet tenni a termelői öntözési beruházások szakmai, jogi és finanszírozási feltételeinek fejlesztése, valamint a jelenleg még fennálló akadályozó tényezőinek megszüntetése terén. Az új törvényi szabályozás révén elhárulnak a hazai mozaikok birtokosok kezéből adódó, termelői öntözéstechnikai beruházások megvalósítását és működtetését akadályozó tényezők.

TÉNYLEG MELEGSZIK A FÖLD?

Üvegházhatás

A Földünk borító légkör több rétegre osztható. A légkör-ta tömegvonzás szeritje a Föld felszínétől. A légkör súlyából adódik a légnyomás. A levegő a felszíntől távolodva ritkul, és nyomása csökken. Az uszáztálló repülő 10.000 méter magasságban tudnak emelkedni, a meteorológiai légkörök eljuthatnak 50 km magasságig is. A levegő 99%-a a földfelszíntől mért 31 km távolságon belül koncentráldódik. A külső légteregy ózon (O₃) pajzsa szűri és védi meg Földünket a Nap túlzott ultraibolya sugárzásától. A légkörben még jobban érvényesül (pl. a Hold) tömeg és a földi mágnesster vonzása mint a tengerek víze, és erős „ár-apály” jellegű légmozgások keverik az atmoszférát. Az egyenlítő táján a légteregy vastagsága 60 km, míg a pólusok fölött (mágnesster vonzása) ugyanez 30 km.

A levegő fő komponensei N₂ és O₂, homopoláros molekulák, fényre, hőre, elektromágneses sugárzásra átlátszóak. A Nap felszínét Einstein E=mc² képlete alapján másodpercenként 4,4*10⁹ kg hidrogén fúziójával működő termionkéisrási hőforrás 5700 fokon tartja. Az irdatlan mennyiségű hőt hőmészkleti sugárzásal szétküldi a világűrbe, ami a Földre többnyire látható fény (Amax ~ 0,56µm) formájában érkezik. Közép-Európába a földfelszínre négyzetméterenként nappal hozzávetőlegesen ~ 1kW/m² teljesítmény jut el. Ennek 80%-a elnyelődik, a többi visszaverődik

Üvegházhatás nélkül nem lenne a Földön élet

Az ablaküvegen keresztül ugyanez zajlik: az ablaküveg a Napról érkező rövid hullámhosszú (nagyenergiás) látható fényt többnyire beengedi, a szobahőmészkleti (kisenergiás) hosszú hullámú fotonokat pedig jobbra nem engedi vissza.

Földünk múltjából becsülhető a várható jövőnk
Az Amerikai Tudományos Akadémia közleményében

PNAS (2018-ban) K.D. Burke és társai bemutatja a Föld hőmészkletének alakulását az idők kezdete óta. Az első öt földtörténeti korszakban (Paleo-Piocen) Földünk jóval melegebb volt. A hőmészklet 50 millió évvel ezelőtt, a Himalaja kiemelkedése óta csökkenő tendenciát mutat. Eleinte körülbelül 45 éves periódussal váltakoztak a „hideg” és „meleg” korszakok, majd ritkábbak lettek. A középső pleisztocén korban az északi félteke jégkorszakai 100 000 éves periódusokkal váltakoznak, ahol 90 000 év jégkorszak, a mai (normál) időszakok hossza pedig 10 000 év. A meglepetés és jelenkor: már 12 000 éve tart a meleg évszak, manapság a hőmészklet egyre emelkedik, pedig már 2 000 év óta be kellett volna köszönteni az újabb jégkorszaknak.

Jégkutató Intézet Grenoble

A Grenoble-i egyetemem működik a világ ritka „jégkutató” intézeteinek egyike. Claude Laurius gleccserkutató a jégterégeket analizálva rájött, hogy az évezredek történetét konzerválják a különböző mélységből kiemelt „jégrepák”. A kutatásokat a Déli-sark „Concordia” nevű francia-olasz megfigyelő állomásában folytatva, feltérképeztek az elmúlt 850 000 év, az afrikai sivatagokból származó és a Déli-sarkig elrepült (!) pollenek, homokszemcsék történetét.

A kifúrt jégrepákban a sarkvidékről mélyfagyaszto szekrényben szállítják Grenoble-ba, ahol -8 °C-on szeleltetik fel, és elemzik. Az egymásra préselődött jégterégek között korabeli légbuborék zárnyvók is előbukkannak, amelyeket hyper érzékeny gáz analízatorokkal vizsgálva feltérképeztek a földi légkör szén-dioxid történetét. Örösi meglepetés: a jégkorszakok és a széndioxid-koncentráció egyértelmű összefüggést mutat! A jégkorszakok végén megugrik a légkörben a szén-dioxid-tartalom. A széndioxid üvegház effektusa segített újra és újra felmelegíteni a Földet. Egyébként a legutóbbi „fel-

melegedő” korszakra a csillagászok is adtak kiegészítő magyarázatot: a Föld-Nap pályamozgás excentricitása kicsit közelebb hozta Földünket a Naphoz, és így a közel-múltban több sugárzás érte.

Ez mindenképpen megindította egy kicsit (+0,3 °C) a felmelegedést, és az olvadás révén felszabaduló gázok felgyorsították a folyamatot. Az elmúlt évszázad +1 °C melegebbé vált.

Jelenleg 3 millió év óta a földtörténet legmagasabb szén-dioxid koncentrációját (0,041%) értük el, és ráadásul ez a szint egyre gyorsabban növekszik. A széndioxidok 100-szor akkora sebességgel jutnak az atmoszférába, mint a legutolsó jégkorszak-végi felmelegedéskor. Ráadásul a csillagoknak is van „élete”: a Nap ma fényesebben világít mint a földtörténeti korban.

A Föld felmelegedése és a légkör széndioxid koncentrációja között egyértelmű az egybeesés!

További gond, hogy szintén üvegházhatást okoz a levegő páratartalma, amely exponenciálisan növekszik a hőmészklettel!

A mérsékelt égöv hőmészkletein 1 °C fok hőmészklet emelkedéssel 1,1-szeresére nő a vízpára, amely az üvegházhatás révén arányosan növeli a földkéreg által elnyelt napenergiát. Akkor áll meg a felmelegedés, amikor a vízpárából elegendő felhő képződik, hogy beárnyalolja a Földet?

Egy fok melegedés hatására 10%-kal növekszik a páratartalom, és 1,1-szer több energiát nyelne el. Az elnyelt energiát visszaküldi hőmészkleti sugárzás az abszolút hőmészklet negyedik hatványával növekedik.

Ha a napenergia felvétel arányosan 10%-kal növekedne, az új egyensúlyi hőmészklet T₀ kb. 2,4 °C-al emelkedne az előző T₀ = 288 K-hoz képest. Ha T₀ = 294,3 K volt, akkor a 10%-os energia növekedés további +6,9 °C melegedést eredményezne.

A szénrétegek egymilliók alatt, a földtörténet során

Bari Károly: Esővárzás

tektonikus mozgással a földkéreg alá szorult öserdők maradványai. A föld méhébe zárt szerves anyagokat – felmelegedést, klímaváltozást és egyéb természetes katasztrófákat (tengerár, szárazság, áradás) provokálva – soha nem látott sebességgel juttatjuk ki a légterbe. A szkopje (1963) vagy szarajevói földrengések óta közmert, hogy Afrika mindinkább Európa alá csúszik. Két fok hőmészklet emelkedés az Egyenlítőn egy kilométer hőátvitel eredményezhet. Gyakoribb tengerárak (Fukushima), vulkánkitörések (Ena, Stromboli, Új-Zéland, Izland) várhatók. A Föld már eddig is meleg éjtájin egyre nehezebb lesz az élet. A migrációs nyomás további növekedése várható a mérsékelt égöv országai irányába. Dr. REMENYI GYÖRGY emeritus kutató, Grenoble

Aki az agráriumot választja, arra biztos jövő vár

Év eleji beszélgetés Nagy Istvánnal, Magyarország agrárminiszterével

A hírekből úgy tűnik, hogy a mezőgazdaság az elmúlt évben sikerágazata volt a magyar gazdaságnak. Azonban, ha csak az aszályra vagy a szélsőséges időjárásra gondolunk, akkor az eredmények rendkívül erőfeszítésekről is tanúskodnak. Nagy István agrárminiszterrel, aki még Mosonmagyaróvár polgármesterként járt először a bécsi magyarok házában, többek közt erről is beszélgettünk.

A számok magukért beszélnek: tavaly a mezőgazdaság kibocsátásának értéke elérte a 2 776 milliárd forintot, 3 százalékkal meghaladva az előző évit, s az első tíz hónapban az agrártermékek külkereskedelmi egyenlege 2,7 milliárd euróval járult hozzá a nemzetgazdaság 4,4 milliárd eurós többletéhez.

Az agrárexport meghaladta a 7,8 milliárd eurót, amely érték 9 százalékkal több az előző év azonos időszakának értékehez képest. A tavalyi év első három negyedében a mezőgazdasági beruházások értéke elérte a 301 milliárd forintot, amely változatlan arón 15 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakában elért értéket. Miközben a szélsőséges időjárás valóban rendkívüli kihívásokkal állított minket szembe. Az időjárási viszonyosságok ellenére egyébként 2019-ben 4,84 millió tonna baba termett az országban, ami 21 millió ember kenyérelátását biztosítja, fedezi a vetőmagot és a megfelelő takarmányozást is.

A tavalyi év nyugodtan nevezhető az elmúlt időszak legaszályosabb évének. A csapadékeloszlás egyenlőtlen volt, a lassú esők hiányoztak. S talán a klímaváltozás következménye is, hogy a hirtelen lezúduló csapadékok gyorsan elfolyt. Hogyan lehet ez ellen küzdeni?

Nem kell jóstehetségnek lenni hozzá, hogy várhatóan a jövőben sem lesz jobb a helyzetünk, tehát nem várhatjuk olbe tett kézzel, hogy magától megoldódik. Azaz, öntözés nélkül nem lesz eredményes termelés. A felszín feletti vizeinkből jelenleg hazánkban mintegy 80 ezer hektár öntöznek, miközben a megelévő csatornák 200 ezer hektár öntözésért tennék lehetővé. Magyarország folyóiba kevesebb víz érkezik, mint amennyi távozik, így „erkölcsi alapunk van öntözni”. Utóljára 1992-ben volt ilyen nagy aszály, az elmúlt 30 esztendő tekintve nagyon gyorsan fel kell készülnünk arra, hogy olyan vízgazdálkodást és talajművelést folytassunk, amivel minimalizálni tudjuk majd a várható károkat.

Az új öntözési gazdálkodásról szóló törvény január 1-jén lép életbe. A szabályozás a hozzá kapcsolódó intézkedésekkel együtt lefedti mindazokat a lépéseket és eszközöket, amelyet ma kormányzat oldalról meg lehet tenni a termelői öntözési beruházások szakmai, jogi és finanszírozási feltételeinek fejlesztése, valamint a jelenleg még fennálló akadályozó tényezőinek megszüntetése terén. Az új törvényi szabályozás révén elhárulnak a hazai mozaikok birtokosok kezéből adódó, termelői öntözéstechnikai beruházások megvalósítását és működtetését akadályozó tényezők.

százalékkal több fehérje előállítására lesz szükségünk. Ezért is fontos, hogy minél több fiatal nyerjünk meg arra, hogy a mezőgazdaságban képzelje el a jövőjét.

A klímavédelemben is van szerepe az agráriumnak?

Természetesen. Az élelmiszezbiztonságot figyelembe véve nem megoldható a kibocsátás csökkentése csupán azzal, hogy a termelés mértékét csökkentjük, az agráriumban kibocsátás-csökkentő technológiák bevezetése jelentheti a megoldást. Magyarország mezőgazdaságának számára kiemelt jelentőségű: az öntözésfejlesztés, a digitalizáció és a precíziós mezőgazdaság fejlesztése, az állattartótelepek és trágyakezelés, illetve a kijuttatás korszerűsítése, a mezőgazdasági kockázatkézelési rendszer működtetése és fejlesztése, továbbá az agrár-környezeti és klímakutatási, valamint az innovációs és tudásutadási rendszerek fejlesztése.

Emellett klímavédelmi célokat is szolgálva idén tovább folytatjuk Országfásítási Programunkat.

A támogatáspolitikai fontos eleme az uniós Közös Agrárpolitika.

Támogatáspolitikai tekintetében kiszámíthatóságra és stabilitásra számíthatnak a magyar gazdák 2020-ban is. A magyar gazdálkodók számára idén várhatóan több mint 450 milliárd forintnyi támogatást fogunk kifizetni különböző terület- és állattartó támogatási jogcímenek az idén tavasszal benyújtandó kérelmek után.

„Felelősséggel Ausztriáért” – és a népcsoportokért is?

A 2020. január 7-én felesküdtő új kormánykoalíció programjában adta a fenti címet, amiben szinte meglepetésszámba megy, hogy ismét felszínre kerültek a népcsoportok. Amennyiben nem okoztak volna csalódást az elmúlt évek, évtizedek, akkor most hatalmába kerithet bárkit a bizakodás. Nem csekélység ugyanis, hogy nem csupán szóban, de írásban is figyelembe vették őket a tárgyalófelek, a türkiz és a zöld pártalakulat.

Valamikor 1976-ban, Bruno Kreisky országlása idején megszületett az Ausztria népcsoportjait illelő törvény. Nem volt tökéletes, de a maga nemében mindenfeleképpen új vagy legalábbis újszerű volt. A területi elvet véve alapul ugyan nem tartott lépést az idővel, de legalább kiinduló pontként szolgált többek között a szlovákok, cigányok és nem utolsósorban a (bécsi) magyarok népcsoportkénti elismerésének vonatkozásában (1992). Az 1979-ben megalakult, a burgenlandi magyarokat érintő népcsoporttanács példáját nem követték a szlovének és a horvátok, ezért csak 1993-ban került sor az ő tanácsaik felállítására a szlovákokhoz, a cigányokhoz hasonlóan. Egyidejűleg jött létre a bécsi magyarok bevonásával a kibővített magyar népcsoporttanács. A sok beadványnak köszönhetően a jelt szerint gondolkodába estek a politikusok is, mert város-fekete színekben napvilágot látott a „Khol-Kostelka papír” (1997), amit nem csak utólag, de már akkor is a színelés stratégiájának lehetett nevezni. Ezzel egyidejűleg összedugták fejüket a népcsoporttanácsok elnökei és alelnökei, és addig is, míg a papír elkészültére vártak, Memorandumot dolgoztak ki a Kancellária támogatásáért. A népcsoportok kívánságait tartalmazó dokumentum bemutatásra került a Kancellárián és a Parlamentben. Az ünnepi aktsuson kívül azonban elmaradt a folytatás.

Időközben megszületett az alkotmányjogi törvényekk is (Staatszielbestimmungsgesetz zum Minderheitenschutz, 2000. augusztus 8.), amely kimondja, hogy az Osztrák Köztársaság vallja adott nyelvi és kulturális sokszínűsége, ami a tövsőkeres népcsoportokat jól kifejezésre... A nekilendülés persze külső nyomásra következtet be, amikor 2000-ben a kékek (Szabadság Párt) bevonásával alakított kormányt az Osztrák Néppárt. Mindazonáltal pozitív kihatásaként felállításra kerültek a kényelvű hely-névtáblák Karintiában és Burgenlandban.

A utolsó nekilendülés Werner Faymann kancellársága idején következett, amikor 2011-ben a Kancellária celba vette a népcsoportokról alkotott 1976. évi törvény módosítását/novelláslát. Ebben ösztönzően hatott a Karintiában a kényelvű hely-névtáblák felállításra körül 1972 óta tartó konfliktus kompromisszumos megoldása. A népcsoporttanácsok képviselői nem csak véleményezték a hivatalos képvételeket, hanem önálló javaslatokat is nyújtottak be. Az eredmény nullavált lett egyenlő. Amikor ugyanis kiderült, hogy kevésbé lényegbeli változásokra készültek a népcsoportok egyes képviselői nem fogadták el a felajánlott „újtásokat”, ami miatt aztán végleg lekerült a napirendről a népcsoportok jogi, nyelvi és anyagi helyzetének rendezésére hivatott kezdeményezés.

Igen: 2003–2005 között létezett az Osztrák Alkotmánymódosító Gyűlés, aminek egyes szakasportjai átfogó tervek kidolgozásába kezdtek. A tanácskozássokba bevonták a népcsoportok képviselőit is. Egyre-másra születtek a beadványok, amik pártpolitikai

alapon igyekeztek szert tenni befolyásra. A zsbívására emlékeztető sokadalomban mind inkább érzékeltetővé vált az egyes pártok hajlandósága. Mint ellenzéki párt a legmesszebbre merészkedett a Zöld-ek Pártja, míg az Osztrák Néppárt hozzáállása elég szűk látókörűnek bizonyult, alig lépett túl az 1976. évi népcsoporttörvény kereteit. Mint sok más, ez is elvetélt, miközben az egyes népcsoportok észrevétel-len haladtak a beolvadás útján.

A változtak után nem lehet csodálkozni azon, amennyiben a népcsoportok örömrivalgás helyett kellő óvatossággal, mi több, kétkedéssel fogadták a 326 oldal terjedelmű új kormányprogramot. Mielőtt azonban véleményfő formálhatnák róla, vessünk pillantást nem egészen egy oldalt kitevő szövegre. Hét főpont tájékoztat az új kormány terveiről, ami lényegében szándéknyilatkozatokat fogható fel. Figyelmérdemel a népcsoportok jogainak alkotmány-jogilag új alapokra fektetése. Ez a népcsoportok iskolai oktatását, nyelvüket és a feliratozat foglalja össze. Kiemelt pontként olvasható a népcsoportok támogatása: a népcsoportok támogatásának jogos megemlése és biztosítása, a saját felkarolása külön pénzügyi törvény által (népcsoportonként egy-egy sajtóorgánnum). A szövetség a tartományokkal és az önkormányzatokkal párbeszédet folytat a szükséges anyagi eszközök közös előteremtéséről többnyelvű övodák létesítésére és kisgyermekek gondozására. Kapjanak nagyobb teret az Osztrák Rádió-Televízióban a népcsoportok, biztosítsanak rádióadásokat a népcsoportok nyelvén; az intézmények közjogi kötelezettségeinek megfelelően a népcsoportok kiemelt figyelemben részesítése; a tv adások bővítése a III. műsor kiterjesztésével.

A népcsoportok képviselőinek bevonásával munkacsoprtok felállításra a népcsoportok képviselete modernizálásának megvisszsgálása céljából.

A népcsoportok virtuális nyelvhasználatra – adóhivatal – önkormányzati websites és online-szolgáltatásból.

Kényelvű járásbírószágok felállításra. Jársírbírószágok összevonása esetén gondoskodni kell arról, hogy a népcsoportok nyelve egyenlőségűságot kapjon az osztrák igazságügy részeként.

A jen („vándorcigány”) népcsoport elismerésének mérlegelése.

Mint ahogy az új kormányprogram több vonatkozásban nem tartalmaz konkrét lépéseket, ugyanígy a népcsoportokat érintő részek is kerülük a kötelezettséget. A kormány a vállalás (Bekenntnis) szintjén sok mindent ígér, de ez nem jelent kézzelfogható megoldásokat. Hogy mennyire vázlatos, rögtönzött ez a programrész, mi sem bizonyítja jobban, mint a jen („vándorcigányok”) külön népcsoportkénti elismerése. Úgy tűnik, mintha ezzel az ötlettel valamelyik befolyásos szóvivő állt volna elő megalapozott tények és érvek felsorakoztatása helyett, igaz, ezt a kérdést még külön mérlegelték.

Amennyire serkentő, legalább annyira fékező is a munkacsoprtok felállításra. Ez a fajta hozzáállás a provízoriumok világára emlékeztet, amikor vitás kérdések megoldására bizottságokat neveztek ki, amelyek nem egy esetben az elévülésig tanácskoztak. Az eddigi tapasztalatok szerint végső soron mégis a munkacsoprtokra hárul az a feladat, hogy kiké határozottsággal és hatásfokon szálljanak sikra mindazon gondok megoldása érdekében, amelyekről fennmaradásuk, jövőjük függ.

DEAK

Nyugtalanító kérdések a pápalátogatás után

Több mint fél évvel a 2019. június eleji, történelmi, eddig sohanemvolt csiksomlyói pápai látogatás után sem találok kérdéseimre a választ.

Az erdélyi magyarság várakozása felfokozott volt, természetesen. A román karhatalom, a kormányörög szigora durva és kirekesztő volt. Előzetesen regisztrálni kellett Csiksomlyón (Bukarestben, Jászvásárban, Balázsfalván nem – vajon miért csak ott, ahol a pápa magyar környezetbe érkezett?!) és a regisztrációs igazolás meglete ellenére elutasították jeles személyiségek (Kató Béla református püspök, Brendus Réka a budapesti Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságának főosztályvezető-helyettese, Péter Ferenc a Maros Megyei Tanács magyar elnöke és mások) belépését a körbezárt területre.

Kérdem magamtól, ebből mit látott a pápa? Gondolom, szinte semmit. És mégis: azon csak el kellett gondolkodnia, hogy a csiksomlyói szentmisére varrt, előzetesen minden szükséges egyeztetésen (vatikánban is!) átmment pápai ruhán, kaulán miért varratta le a román kormányörög a magyar feliratozt. A szimbólumokkal ellátott miseruhán eredetileg a csiksomlyói kegyzsobor és kegytemplom, valamint a romániai pápalátogatás logója és magyar nyelvű mottója („*Járjunk együtt!*”) is látható volt. Kérdem, egy állam- és egyházfő hivatala által előzetesen elfogadott ruhán milyen okkal és jögon változtat egy örvö-vé-dő szolgálat? A hivatalos válasz szerint ugyanis ók jártak el. A felirat eltávolítása milyen érdek volt? A román állam érdeke? Na, itt alighanem több olvasat lehetséges: a román állam kisebbségi kérdésekben minimum két mércét alkalmaz: egyet belföldre és egyet külföldi használatra. Itt most a belföldi és külföldi dimenziók találkoztak, innen a zavar. Mert kifelé a kisebbségek iránti jóságos román állam szokott megmutatkozni, eredetileg ezért fogadtathatták el a magyar feliratozt. Később, a befelé kizárólagosan román nemzeti érdekeket örvö állam visszakozott, az engedélyből tiltás lett.

A pápa észrevehette volna a kazula kapcsán, hogy látogatását illetően két olvasat létezik. Ha fogékony a (nemzeti/egyházi) különbözőségek kezelésével kapcsolatos politikák iránt, akkor a történetre neki is választ kellett találnia – legálabb önmagra számára. És a Szentatya igenis ismeri az üldözötesnek még a rafinériáit is. Ismeri, hiszen a keresztényüldözösről mondta volt nemrég, hogy a vértanúság az egyház mindennapi kenyere. Ezen túl létezik „a kultúra, a modernség, a haladás álruhájába öltözött üldözötes.” Ezt az üldözötest nevezte a pápa jogos iróniával „jól nevelt” üldözötesnek. „Ez akkor történni, amikor egy embert nem a keresztény hite miatt üldöznek, hanem azért, mert Isten Fiaának az értekeit akarja képviselni.” Ez az üldözötes a szabad embert veszi celba, amikor a hatalmas, az erősebb megmondja a gyengébbnek, a hatalom nélkülinek, hogy neki meddig terjed a szabadsága. Erről a pápa 2016. április 12-én beszélt egy vatikáni homíliában. Csiksomlyón és utána nem volt jele annak, hogy a pápa igenis érti, mi történik. Miért ne akarná megérteni?

És a látogatás utótörténete tovább bonyolítja a képet. A látogatás után szinte azonnal, június 5-én, a pápa a Szent Péter térre összegyűlt sok ezer hívő előtt jelentette ki: „Köszönöm Istenünknek ezt az apostoli látogatást és kérem, [...] áldja meg Romániát és az ottani Egyházat.” Három percen át beszélt a romániai látogatásról, Daniel román pátriárkát testvérének nevezte. Külön kiemelte a látogatás mottója („*Járjunk együtt!*”) üzenetének fontosságát. Kapcsoljuk ezt össze a csiksomlyói homíliában mondottakkal, amikor a *Szentatya a zarándoklás általalakitó, egymás testvéreivé varázsoló titkáról emlekedett.* A Szent Péter téren külön köszönetet fejezte ki a román állam- és kormányfőnek és az egyházi előjáróságoknak a sikeres látogatásért, azért, hogy megvalósulhatott a mottó üzenete, együtt járhatott az emberekkel, érezte és köszöni a (román) emberek szeretetét. Tehát testvérséggel, váljunk egymás testvéreivé. Katolikusok és ortodoxok. Magyarok és románok. Felteszem, mindkét relációit ide kell érteni.

Bukarestben, Jászvásáron, Balázsfalván az emberek a pápa közelebe kerülhettek, és felemelő érzésben lehetett részüik. Csiksomlyón nem – civilt, zarándokot nem engedtek a közelebe. Ez vajon feltűnt valakinek a pápai küldöttség so-raiba(n)? A pápai köszönet külön kiemeli, hogy a nép körében ő is zarándok volt, és a különbözők találkozás megmutatták, mennyire fontos az igaz keresztények *együttjárása*. Mi van a csiksomlyói együtt járással?

Ferenc pápa június 8-án Jakubinyi György gyulafehérvári érseknek is levelet küldött, megköszönte a szívélyes fogadtatást. A levél második fele szó szerint ezt tartalmazta: „Örvendtem, hogy személyesen megismerhettem egyházatokat valóóságát, mely oly gazdag a hagyományokban, olyan élő és elkötelezett a hit örömeinek megvalósításában. Az Úr tartson meg benneteket a hitben és az apostoli buzgósgában!... Imáimmal kísérlek, azért, hogy a helyi egyházatok növekedjen és bátran tegyen tanúságot mindenki előtt Isten igralmas szeretetéről. Imádkoztok az ís értem! A jó Isten áldjon meg mindannyiatokat!”

Egy szó sincs a mottó hordozta üzenetről, nem utal az *együttjárás* szükségességére.

BODÓ BARNA

Döntő parlamenti választások előtt Szlovákia

Szlovákiában 2020. február 29-én, négy év után, ismét hivatalos választásokat tartanak. Az év elején hivatalosan is megkezdődött a választási kampány. Szlovákiában mintegy százötven érvényesen bejegyzett párt van, amelyek közül ki tevékenységük. Ezek közül 25 indul a választásokon, közöttük két magyar érdekltségi formáció is. Az egyik, a néhány hónapja megalakult Magyar Községi Összefogás (MKÖ), kimondottan választási párt, amely a Magyar Községi Pártjárából (MKP), a volt agrárügyi miniszter, Simon Zsolt, jelenleg mezőgazdasági nagyvállalkozó által alapított Magyar Fórumból (MF) és az Összefogás (Ö) nevű, a választáson való indulás céljából létrehozott formációkból, tevődik össze. Simon Zsoltról tudni kell, hogy a Bugár Béla vezette Most-Híd vegyepártból lépett ki néhány éve. A másik magyar érdekltségű induló pedig a Most-Híd szlovák-magyar vegyepárt, amely tagja, a jelenlegi, 2016 óta tartó kormánykoalíciónak. A párt felvette a listájára két alig mérhető minipárt, a felvidéki Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom és a Sanca (Esély) szlovák párt jelöltjeit is.

A felvidéki magyar választók jelentős többségének az óhaja és érdeke az lett volna, ha a két magyar érdekltségű párt, az etnikai alapon szerveződött MKP, és a Most-Híd szlovák-magyar vegyepárt közös összetételben indul, hogy elkerüljék a magyar szavazatok megosztását. A közös indulás alapjában véve kétféle módon lett volna lehetséges. Ha a két párt deklaráltan koalíciót képez, ekkor azonban 10 százaléka kellett volna a parlamentbe való bejutáshoz, amit nem biztos, hogy sikerült volna elérni. A másik lehetőség, ha az egyik párt listájára felveszi a másik párt jelöltjeit is. Ekkor elég az 5 százalék szavazat a bejutáshoz. Mindkét variációnak vannak előnyei és hátrányai is. A harmadik, kevésbé használt lehetőség lett volna egy külön választási párt létrehozása, amelyen mindkét párt, kölcsönös megegyezés alapján, elindítja jelöltjeit. Ez sem jött össze. Azóta a két párt egymást hibáztatja az összefogás meghiúsulásáért.

A huzavona vége az lett, hogy a két párttól független, felvidéki magyar személyek létrehozta egy választási pártot (Összefogás), ehhez azonban a Most-Híd nem csatlakozott. Ma eltelt harminc év az úgynevezett román forradalom óta. Mondani sem kell, hogy azóta is a polgárok arnyékon véget nem érő átmeneti időszaknak „örvendenek”, melyben a jónép sehogyan sem jut el egyről a kettőre. A magyar kisebbség például még mindig csak álmodik autonómiáról, jogokról, meg egybekről, ami amúgy egy „oszthatatlan nemzetállamban” szinte utópisztikus elképzelés. Ugyanakkor Romániának sok mindent rá lehet fogni egy három évtizeddel a rendszerváltás után, csupán azt nem, hogy unatkozniának benne. És erről elsősorban a politikusok gondoskodnak. Magyar szempontból az idel ésem igérkezik izgalmaktól mentesnek, ugyanis két választás – önkormányzati és parlamenti – is vár ránk. És a magyarellenesség szításával mindig mozgósíthatók a román szavazók, így a jelen-től lejtő bíró, kettős választási évbén nem kizárt, hogy román részről további magyarellenos provokációkra számíthatunk, hogy aztán a konfliktusokért az előre megirt forgatókönyv szerint a Trianton, „megkérdőjelezz” magyarokat tegyek felelőssé.

A magyarellenos megnyilvánulások egyik oka, hogy a többség szereti éreztetni, ki az úr a házban. Vagy hazában. Pedig a „nemzetállam” – figyelembe véve a történelmi körülményeket, a lakosság nemzeti összetételét – sosem volt az. Nem is lehetett, hiszen a magyarok mellett a mai napig nem kevesebb mint 17 nemzeti kisebbség képviselteti magát a román parlamentben. Így pedig nehéz kijelenteni, hogy az országot egy nemzet lakja, vagy lakta. Am az idő kőnyörtelen vasfoga miatt hulló vakolatok alá kezd kiderülni az igazság, amit a kommunizmus előszeretettel elhallgatott: nemzetállam ide vagy oda, ezt az országot többnyire mások építették. És elsősorban Erdélyre érvényes hangsúlyosan...

Lehet, hogy szégyen, de a kolozsvári magyarok többsége csak a 90-es évek elején értesült arról, hogy melyik házában született Bolyai János, hol szállt meg Bem József, vagy hol lakott Desda Jenő, hol sétált Brassai Sámuel. Mindez

Történt ez annak ellenére, hogy a Most-Híd és a Fidesz között állandóult a feszült viszony.

A Fidesz ugyanis nyíltan kimondta, hogy a szlovák-magyar vegyepártot nem tekinti stratégiai partnerének. De soha nem támadta, sőt szakmai kérdésekben kormány szinten jól együttműködtek, például az utak, hidak fejlesztése terén, a szlovák kormány Most-Híd párti magyar nemzetiségű közlekedésügyi miniszterével. Bugár viszont megérettődött, és kisebb-nagyobb gyakorisággal a Fidesz-szel fenyegetőzik, mint elrettentő szubjektummal. A koalícióban való bennmaradásuk valójában pragmatikus okokra vezethető vissza, amelyeket a gazdasági érdekltségekben kell keresni.

Tehát több szempontból is drámai küzdelem várható február 29-én.

VARGA SÁNDOR

LEGÚJABB FEJLEMÉNYEK

A legutóbbi felmérések és közvélemény-kutatások szerint jelentős előretérő mutat a Magyar Községi Összefogás. Az MKÖ képviselőjelöltje az utóbbi időben komoly kampányba kezdtek, sorra járkák Dél-Szlovákia régióit, falvait, városait, aminek meg is van az eredménye. Ugyanakkor számottevő törest jelent a Híd-Most életében, hogy a környezetvédelmi miniszter, Solyms László sajnálatos alkalmazznak mindenki szemben, aki nem azonosul az általuk hirdetett nézetekkel és ideológiával. Elsősorban a két kormánypártot a R. Fico vezette Smer (Irány) nemzetileg elkötelezett szociáldemokrata pártot és a vele szövetséges nemzeti konzervatív Szlovák Nemzeti Pártot vették és veszik folyamatosan össztfűz alá. A harmadik kormánypártot a Most-Híd vegyepártot szintén erősen támadják, a kormány 2016-os megalakulása óta. Ugyanis azt feltételezték, hogy mivel a Most-Híd jobboldali pártnak deklarálja magát (tagja az Európai Néppártnak is), nem működhet együtt a baloldali Smer-rel. Bugárék azonban nem voltak hajlandók kötelek állni. Kitartottak a koalíció mellett, és ezzel négy éven keresztül megakadályozták, hogy Szlovákiát leválasszák a Visegrádi együttműködésről.

Bari Károly: Téli vendég

nek minősítette, mások viszont elhamarkodtnak tartják. Tény, hogy Solyms László a környezetvédelmi tárca vezetőjeként az ország szempontjából sokat számító poszton tiszteletreméltó munkát végzett, de alkalos befolyásoltság alatt elkövetett randalírozása Pozsony belvárosában mindenképpen elítélendő. Ami pedig különösen kellemetlen, hogy ez a személyes éret érzékenyen érinti a pártot is, ami már megmutatkozik a jelentős népszerűség-csökkenésben, illetve ez a körülmény az MKÖ malnára hajtja a vizet. Az ilyen botrány, még ha Solyms László családai körülményekkel magyarázza is a történeteket, nem mentesíti őt a felelősségvállalás alól.

B. M.

Új-évi mozaik Szerbiából

December 24-től megáll az élet az országban, legalábbis a többnemzetiségű és többvallású Vajdaságban, és ez a téli uborkaszegen, punnyadásig folytatja január közepéig tart, az év utolsó napjától már egész Szerbiában. Ennek oka, hogy a Gergely- és a régi, Julián naptár között, amely alapján a Szerb Pravoszlav Egyház az időszámítást végzi, tízenhárom nap a különbség, ezért a karácsony a görögkeletiek január 7-én ünneplik, ami Szerbiában állami ünnepnek számít, az új esztendő pedig január 14-én köszöntik.

Megállítható-e a szabadkai székesegyház süllyedése?

December közepén jelentették be, hogy a magyar kormány is segít abban, hogy mindent megtegyenek a szabadkai székesegyház süllyedésének megállításáért. Az 1779-ben emelt kétszobos barokk épületet Avilai Szent Teréz tiszteletére szentelték fel, ő Szabadka védőszentje, a város címerében is helyet kapott. A mozaras területre épült székesegyház folyamatosan süllyed, a tornyai is távolodnak egymástól, a homlokzatban végigfúró repedés egyre szélesedik. Az elmúlt években a szakemberek több módszerrel is próbálkoztak, hogy megerősítsék a talajt és megállítsák a tornyok dőlését, de sikertelenül. A felújítást felügyelő bizottság nyáron kért segítséget Magyarországtól, a szakemberek pedig az ősi helyszínbejáráson megállapították, hogy a statikai probléma részletes megismeréséhez további talajmechanikai felmérésekra, vizsgálatokra van szükség, erre a magyar kormány 79 millió forintot biztosít. A hónapokig tartó felmérés után műszaki javaslat készül a teljes rekonstrukcióhoz.

Az épületet az elmúlt években többször is próbálták stabilizálni. Először vascsöveket helyeztek a tornyok alá, ám ez az eljárás csak rontott a helyzeten, majd mígyanta befecskenedésével próbálkoztak, szintén sikertelenül.

A székesegyház korábban kezdődött rekonstrukciós munkálatait a magyar kormány eddig csaknem 340 millió forinttal segítette, ebből felújították az elektromos hálózatot és a belső tereket, a márványburkolatot, a padlózatot és az oltárt.

A szabadkaiak körében csak nagytelphalomként ismert és közkedvelt épület alapkövét 1773. október 15-én rakták le. Helyétől a várost két részre osztó árterület nyugati peremét jelölték ki, a város azon részében, ahol a katolikus lakosság élt. Az építés szerkezeti és díszítő elemeiben, a boltozat formáiban és a homlokzatok, valamint a beltér kiképzésében a barokk stílusirányzat jellemző sajátosságait mutatja. A főhomlokzatnak a két-két emelet magas tornyok kölcsönöz monumentalitást. Belterének berendezése 1803-ban vette kezdetét. A tornyokat eredetileg zsinóddal borította, de a gyakori beázások miatt 1839-ben a zsinóddal rézlemezekre cserélték. 1879 júniusában az újságok hírlát adták, hogy a templom falán az alapzattól a tetőig húzódo repedés jelent meg, és repedések mutatkoznak a templomhajó boltozatán is. 1883 végén a városba hívták Czigler Géza-Győző Európa-szeri ismert budapesti szakembert, aki az épület stabilizálását javasolta tartóvasak alkalmazásával. 1888 nyarán megkezdődött a templom restaurációja. A régi segédépületek lebontották, és helyettük az oltár mellől oldalt két félköríves helyiséget építettek, ezek statikailag megszilárdították az épületet. A templom belterének restaurálása 1893 júniusában kezdődött. A templom alapkövének felszentelése 200. évfordulóján nagy restaurátóri és konzervátóri munkafolyamat zajlott le, amikor a templom beltérét teljes egészében felújították.

FEHÉR MÁRTA

Ukrajna politikája a párizsi egyezkedéstől az iráni tárgyalásig

Az **utóbbi hónapok folyamán** Ukrajnának ismét több figyelmet szentelt a nemzetközi sajtó. Évek óta először ülték össze Európa vezetői, hogy az ukrainai háborúról tárgyaljanak a „normandiai négyek” fórumán. Január 8-án egy rakétatámadás során Teherán felett ledönték egy ukrán légi utasszállítót, a fedélzeten tartózkodó összes személy meghalt. Kiszivárgott hangfelvétel miatt Olekszij Honcsaruk miniszterelnök beadta lemondását.

Múlt év december 9-én a „normandiai négyek” – három év után először – megkísérelték, hogy életbe léptessenek a 2015-ben Minszkben aláírt békemegállapodást. Ebben a formátumban Ukrajna, Oroszország, Németország és Franciaország legutóbb csak 2016-ban tartott csúcstalálkozót Berlinben. A több mint két órán át tartó közös tárgyalás követően következett Putyin és Zelenskij kétoldalú tárgyalása, amely a francia szervezők szerint a tervezett háromnegyed óra helyett másfél órán át tartott. Ez az esemény nagy izgalomban tartotta Ukrajnát, hisz már a tárgyalások megelőző napokon is nagy ezres tömeg gyűlt össze az ukrán fővárosban – a résztvevők saját elmondása alapján – az ukrán kormány támogatása érdekében.

A egyezkedő feleknek sikerült előrelépniük a csatlakozás, a fogolycsere, a tűzszünet és a politikai rendezés kérdésében, ugyanakkor a legfontosabb politikai kérdésekben – mint azt az ukrán államfő sérelmezte is – sajnos nem jutottak előre. „*Mivel a legégetőbb kérdésekben változatlanul nem tudtuk megegyezésre jutni, így négy hónap múlva újabb csúcstalálkozót tartanék a kelet-ukrajnai helyzet rendezéséről a „normandiai négyek”*” – jelentette be Emmanuel Macron francia elnök a négy ország vezetőjének a Párizsban megrendezett megbeszélése után. A francia államfő álláspontja szerint addig az érintett országok miniszterelnökeinek ki kell dolgozniuk Kelet-Ukrajnára vonatkozóan a helyi választások megrendezése kérdéseit.

Az ukrán elnök beszámolója szerint megállapodás született egy újabb, „mindenkít mindenkire” elv alapján történő fogolycsere tető alá hozásáról december 31-ig, a frontonál újabb három pontján hajtanak végre csapatsétválasztást, valamint az év végéig teljes, átfogó és korlátlan tűzszünet lép életbe a Donyeck-megence harckocsi sűrűtája övezetében. Ugyanakkor kijelentette, hogy „*Ukrajna bizonyos dolgokra soha nem lesz hajlandó, nem vállal példát, a föderatív államát, és nem mond le területeiről. A Krim felszigetét és a Donyeck-megencét Kijev változatlanul Ukrajna részének tekintti*”. Zelenskij leszögezte azt is, hogy Ukrajna ragaszkodik az ellenőrzés helyreállításához az orosz-ukrán állam-határ teljes hosszán, és hogy Putyin orosz elnökkel ellentétben véleménye az a határellenőrzés és a választások kérdését illetően. Ragaszkodik ugyanis ahhoz, hogy előbb álljon helyre az ukrán ellenőrzés a teljes határszakaszon, és csak ezután tartásák meg a helyhatósági választásokat a Donyeck-megence ideiglenesen megszállt területein. Az orosz elnök ezzel szemben előbb választásokat követel, és utána ígéri a határ fölötti ellenőrzés visszaadását Kijevnek. Az ukrán elnök ezzel a határozott álláspontjával némileg lenyugtatta a kijevi Hrescsatyikon lévő tömeget.

Még decemberben sor került Ukrajna és Oroszország között a fogolycserere. Igaz, a „mindenkít mindenkire” elv nem teljesen igazolódott be. Bár december 29-én Ukrajnába ténylegesen hazaszállítottak 76 hadifoglyot, viszont az egyik ukrán hircsatorna szerint ezen felül még további 342 ember van a Donyeck-megencei separatisták és az oroszok fogságában. Azt sem lehet állítani, hogy a megtörtént

fogolycserének az ukrán társadalom minden része örülne. „*A fogolycserét csak azért kezdeményezték, hogy elsőpörkjék a Majdan idején elkövetett bűncselekmények nyomait*” – jelentette ki az ellenzéki Európai Szolidaritás párt szóvivője. Az Oroszországnak kiadott foglyok kapcsán pedig a nemrégiben szintén orosz fogságból szabadult aktivista és filmes Oleg Szentszov úgy fogalmazott, hogy „*ez a csere nekünk nagyon sokba került – elvesztettük az igazságosságot, amiért harcoltunk a Majdanon*”.

Sajnos, a fegyverszünet sem lett teljes. Nem sokkal a „normandiai négyek” tárgyalását követően többszörösen bebizonyosodott, hogy a separatisták nem tartják be az egyezményeket. A TCH.ua hírportál az Egyesített Erők Művelete hivatalos Facebook oldalán adataira hivatkozva jelentette, hogy csak 2020. január 19-ig az orosz fel tizenegyszer szegte meg a Párizsban is megerősített fegyverszüneti megállapodást Donbasz területén. Ennek eredményeként egy katona életét is veszítette.

Ukrajnában tragédiával kezdődött az új esztendő az Ukrán Nemzetközi Légitársaság (MAU) által működtetett utasszállító repülőgép katasztrófája miatt. A repülő Teheránból tartott Kijevbe, de rakétatamadás érte. A fedélzeten tartózkodó összes személy, a kilenktájt legénységgel együtt életét vesztette. Január 19-én hazaszállították Ukrajnába mind a tizenegy ukrán áldozat maradványait. A kijevi Boryszpil repülőtérén rendezett gyászszertartáson jelen volt Volodimir Zelenskij ukrán elnök, Olekszij Honcsaruk miniszterelnök és Dmitro Razumkov házelnök is. Bár a vizsgálatok tartanak és az Ukrán Biztonsági Szolgálat (SZBU) három vádpontban – a légi közlekedési szabályok megsértése, szándékos emberölés és vagyonátvitel, azaz a repülőgép szándékos megsemmisítése címén – már vizsgálatot is indított, de ez nem adja vissza az életét annak a 176 embernek, akik a merénylet áldozatai lettek. Mint időközben nyilvánosságra került, az ukrán gépet az iráni légelhárítási semmisítette meg.

És ha ez önmagában nem lenne elég, az ukrán kormányon belül még egy komoly krízis helyzet is kialakult. Ennek kiváltó oka Olekszij Honcsaruk tavaly augusztusban kinevezett ukrán miniszterelnök titkos lehallgatási anyagából adódik. A napvilágra került három felvételen arról van szó, hogy Honcsaruk a pénzügy- és gazdasági miniszterrel csúnyán szítja a regnáló ukrán államfő, többek között gazdasági inkompetenciáját. Igaz, a beszélgetések során elismeri, hogy jogászként is é laikusna a gazdasági kérdéseket illetően, és ez az elhangzottak alapján a beszélgetőtársai esetében sem feltétlenül van másként.

Már az első felvétel nyilvánosságra kerülésekor elkezdtek követelni a kormány lemondását, különösen annak fényében, hogy messze nem ez az első botránya a fiatal kormányfő csapatának. Erre sor is került nem sokkal a teljes orosz kormány lemondása után, január 17-én. Viszont a lemondást Honcsaruk valamiért nem az ukrán parlamentnek, hanem az elnöknek nyújtotta be. Így aztán úgy ment, hogy végül maradt – Zelenskij elnök nem fogadta el a lemondását. Ezzel azonban a történetnek aligha van vége.

Összegezve a fentebb leírtakat azt láthatjuk, hogy Ukrajnában egyelőre nem a kiútak körvonalazódnak az évek óta amúgy is instabil állapotokból. A regnáló ukrán kormány belső krízisei is ezt bizonyítják. A légi utasszállító katasztrófája miatt kialakult helyzet pedig annak a nagy valószínűségére mutat rá, hogy Kijev könnyen belekeveredhet az Egyesült Államok és Irán közötti konfliktusba is.

PALÁDI REXNÁ

VILÁGJÁRÓK KLUBJA BÉCSBEN

névvel programozozat indult, kezdeményezője a Bécsben élő Méreg Attila. Több éve utazik és tart kapcsolatot sok más hasonló érdekeltségű barátjával. Amikor egymásnak mesélték utazási élményeiket, fogalmazódott meg a gondolat, hogy a rengeteg érdekes és hasznos sztorit megosztathatnák másokkal is. Az ötleten felbuzdulva elkezdett csapatot toborozni és egy havonta futó eseményesorozatot szervezni, ahova minden alkalommal két utazót hív meg. A hallgatóság betekintést nyerhet más országok kultúrájába, életébe és izeltitöt kap városokból, tájakból az előadók kalandjai által. A program úgy került bemutatásra, hogy az egyik utazó itt Bécsben van Ausztriában élő magyar, ezzel is közelebb hozva az utazás varázsát az itt élőknek.

Január 14-én volt az első rendezvény, a-ho-va 90 ember jött el, ami telt házat jelentett. Jelenleg több előadás terve áll készen a következő hónapokra. Lesz anyuka, aki három

gyermekével jutott el 80 országba; El Caminot megértett zarándoknő; hegymászó; földkerülő szőlővitorlázó és még sokan mások.

További előadások:

2020. január 23., 19:00, Kovács Albert: Élet hétezer méter felett
2020. február 13.,19:00, Berecz Andrea: 8 év 80 ország, avagy 3 gyerekkel a világ körül és Mészáros László: Utazásaim Spártától Asuncióig
2020. március 12.,19:00, Molnár Kitti: Hogyan változtatta meg az életem az El Caminó és Fejér Ferenc: Vietnám, a nyugodt kaósz.

Az ilyen kulturális programok iránt érdeklődőket várják az előadásokra. Előadói habilitással rendelkező és a nagyvilágban érdekes helyeket megjáró személyek forduljanak Méreg Attilához.

Elérhetőség: +4368120671424. További információk Facebookon, Instagramon és YouTube-on Világjárók Klubja Bécs néven található.

SVUNG – Bécsi Magyar Színkör

Január 22-én ünnepelte fennállásának harmadik évfordulóját a SVUNG – Bécsi Magyar Színkör! 2017-ben, pontosan ezen a napon volt első, Főműsoridő című produkciójuk premierje a 8. kerületi Pygmalion Theaterben, ahol azóta is rendszeresen fellépnek. Ez volt a Társulat megalásztésének napja: az első olyan alkalom, amikor közönség elé, tehát napvilágra került az addigi, könnyűnek korántsem nevezhető, fáradságos előkészületi munka, vagyis egy „méhen belüli” korszak eredménye.

Pohl Balázs, a társulat alapítója és művészeti vezetője tizennyolc év dráma-pedagógiai és Waldorf-tanári munka után 2015 őszén költözött Bécsbe, kifejezetten azzal a céllal, hogy egy társulat létrehozásáról szóló, régén dédelgetett tervét itt valósítsa meg. Hamar sikerült összeállnia egy tizenegy fős csapatnak, mely aztán több hónapos munkafolyamat eredményeként be tudta mutatni az első „svungos” produkciót.

Azóta eltelt három év, a társulatnak 18 tagja van (köztük öten vannak, akik már az első darabban is felléptek), mögöttük van nyolc bemutatót és sikerrel játszott produkció, néhány irodalmi est; különböző előadásokkal ellátottak Linzbe, Dunaszerdahelyre, és nem mellesleg már magukénak tudhatnak egy egyre növekvő, bécsi magyar törzsközösséget is.

A 800 követő jegyző facebook-oldaluk mellet tavaly megszűletett a honlapjuk is (www.svung.at).

Jelenlegi repertoárjuk három produkcióból áll: A „Monarchia mulató”, könnyed, zenés vígjáték, az „Eljuthatunk messzire” elgondolkodtató, mely, mégis szórakoztató dráma, a „Kő, papír, olló” pedig üde mesejáték (hogy a Svung-ból a gyerekek se maradjanak ki). És készül az új előadás: a társulat „Jesszumpeti” címmel középkori, olasz bűnügyi történetet dolgoz fel, melynek bemutatója tavasszal várható.

A darabokat Pohl Balázs nem csak rendezi, de írja is, felhasználva a társulati tagok témában adott ötleteit, improvizációit. Így aztán elmondható, hogy a Svungnál a legtöbb premier ösbemutató is egyben.

Szerveznek irodalmi esteket is, ilyen volt a „Csak az ítéletnapon” című, néhány Arany János-balladát fel-

dolgozó műsor, és ilyen volt a régi karácsonyi képeslapokból készült felolvasó-est 2018 decemberében. Legutóbb „Dévénynél” címmel, Ady Endre közéleti cikkeiből adtak válogatást, most pedig Karinthy Frigyes írásából készítenek műsort.

A Svung álma, a szakmai fejlődésen túl, önálló játszóhely megtalálása, valamint az anyagi stabilitás megerősítése. Ezek mind összefüggnek. Ennek érdekében a társulat keresi a lehetséges támogatókat, de először is olyan lelkes, hozzáértő valakire volna szükség, aki otthon van marketing-ügyekben, aki megírja a remélhetőleg sikeres pályázatokat, aki jól ismeri a pénzekért való kilíncselés, az irodai megbeszélések mechanizmusait.

Amatőrök? Igen, azok! A társulatlól senkinek nincs színészdiplomája, így tizenegy fős csapatnak, mely aztán több hónapos munkafolyamat eredményeként be tudta mutatni az első „svungos” produkciót. Mint valami iskolai vagy műkedvelő színjátszó kör. Nem pusztán arról van szó, hogy saját örömeik begyakorolnak valamint, lesz amilyen lesz, és az előadás után az ismerősök meg a rokonok elmondhatják, hogy milyen aranyosak voltak. Ennél jóval többről van szó! Előadásaitak látva, melyek zöme egyébként bátrán zökkenti ki a nézőt kényelmes, műélvező hangulatból, és sért föl olykor köznapni nyugalma, olyan minőség körvonalazódik, mely jelzi annak a felolásségnek a tudatát és átérzését, hogy jelenleg ők az egyetlen rendszeresen játszó, magyar nyelvű, bécsi társulat. Annak a felismerése, hogy elsősorban nem az ismerősökhöz kell menni. És hogy a Pygmalion Theater jegyárát megfizető néző, ha a Svung előadására befizet, valóban színházat akar látni. És hogy ez a néző jogosan várja el, hogy feltörjék a közöny pánceľját. Ennek felismerése érezhető az előadásai magas színvonalán. A társulat számára ez egy nagyon kemény, felelősségteljes, áldozatot követelő munka is egyben, és ha ennek a munkának a melségység és intenzitását nézzük, akkor ők mégsem „amatőrök”. És január 22-én három évesek lettek! Isten éltesse őket! ZS.L.

Egyedi székely termékek bemutatója Linzben

A Linzi Magyar Római Katolikus Lelkészség és a Jakab Antal Keresztény Kör közös meghívására a felső-ausztriai tartomány székelyjére látogatott december közepén Bálint Olga, a kézdívasárhelyi Szentkereszt Stephanie Egyesület elnöke. A három-szeki szervezet fogyatékossgággal élő gyermek, fiatal és felnőtt gondozottját újrahasznosított anyagokból készítenek egyedi székely kézművestermékeket, amelyeket december 14-én és 15-én Linzben is megtekintettek az érdeklődők a Jő Pásztor-temp-lomban rendezett kiállítások keretében. Az *Aki kincset keres, találja meg* című tárlatra és pódiumbeszélgetésszombatban a közösség karácsonyi ünnepeisége keretében. A *mi karácsonyunk* című bemutatózó rendezvényre pedig vasárnap a szent-mise után került sor. Mindkét alkalommal Szabó

VARGA GABRIELLA

Élményekkel teli nyár Bécsben

Pontosan két hónapot töltöttem Ausztria fővárosá-ban. Az egyetem által véghezvittem szakmai gyakorlatot a Bécsi Napló szerkesztőségénel. Nem először jártam már Bécsben, ismertem a legtöbb turisztikai központot, de mégis kíváncsi voltam, hogy milyen is a mindennapi élet ereféle, hiszen nem mindegy, hogy turistaként vagy lakosként élünk külföldön. Az apró dolgokra voltam kíváncsi, mint például miket lehet vásárolni az üzletekben vagy hogyan közlekednek az emberek.

Ötthon elmagyarázták, hogy pontosan merre menjek, melyik villamosra és földalattira szálljak fel. Persze az embernek van elképzelése a jövőről, de az sosem alakul úgy mint, ahogy azt hinnénk. Tehát július eslején megérkeztem a főállomásra, cipeltem a csomagjaimat keresztül a városan a szállásomra. Természetesen a telefonommal a kezemben néztem a térképet, hogy most északra vagy délre menjek. Ha útbaigazítást kértem az emberektől szívesen segítettek, de néha kinevettem sem kellett, hiszen rögtön látták rajtam és a csomagjaimon, hogy el vagyok veszte és megkérdezték, hogy segíthetnek-e.

Első héten még nem kezdtem el dolgozni, úgyhogy elhatároztam, hogy bejárom a várost, amíg tudom, hiszen ki tudja mennyit fogok dolgozni és túlóráz-ni, dehát, mint mondtam, semmi sem úgy alakul, mint ahogyan azt elképzeljük. Először elmentem a Természettudományi Múzeumba, ahol azt hittem, hogy bőven elég lesz két óra ahhoz, hogy bejárjam az egészet, de tévedtem. Másnap a Szépművészeti Múzeumba már időben indultam el és az is ugyanolyan bámulatos volt. Még volt időm bejárni a központot, de egy hét nem volt elég ahhoz, hogy az egész várost felfedezsem, és nem is állt szándékomban, hisz nem lett volna mit csinálnak hétvégénként.

KOCSIS HEVIG

VULKÁNOK TÜZÉVEL BÉLYEGEZVE

Bari Károly Magyar Örökség Díjára

Bari Károly Istenáldotta költő. Költőnek született. Meg néprajzos is, a cigány folklór tudatos bú-várlója. És képzőművész is. Emlékszem a csaknem ötven évvel ezelőtti fogadtatásra, amikor nem egy lap szenzációkeltő közölte: tizennyolc éves költő érkezett a búkkaranyosi cigánysorról. Akkor már, a *Holtak arca fölé*, két kiadást is megért kötet ver-seit olvasva, azt gondoltam, nem a cigánysorról, hanem az égből. Hiszen a csodagyerek azért csoda-gyerekek, mert a keserű soró ösvenyét föltöltvén az égbé – amely csaknem szakrálissá válik, mert akarva-akaratlan ott van benne a megfeszítettész gyötrelme –, hogy elviselhetőbb tegye az *elvisel-hetetlen*, angyalokkal (is) játszik. Elűzvéen a hide-gét, a sanyarú gyermekors csapását.

Egész ifjúsága, s ez kihatott az életpályára, „vulkánok tüzével (volt) bélyegezve”. A vers köhő-mélyről süvöltött, s miként az első kötet címadó verse mondja: „A döglött lovak / kődöt nyihogtak a kitépett villanyoszlopok / és fölob-bantott sínek közt heverő / holtak arca fölé. Majd ugyanitt: „A fak hiába rázták / kiszáradt öklüket, / szürke felhők terpeszkedtek ágaikra, / a holtak sem tudtak már / a varjak fekete siratóénekeire felelni, / sötét szemgödrükből kibuggyan a vér”.

A kép, kíméletlen pontossággal, a vers vivőere-je – állapitraz, gondolatfutam, érzékelési pont, ahonnan szemügyre lehet venni a társadalma (nemcsak a cigány-kisebbségről van szó), s nem-különben az egész világot. Lehet-e az *én* sorstör-ke, vonulások támasza, bűnmegvalló gesztussal – a költő egész életében a szeretetnek szavazott létjogot – a föltámadás igényét szorgalmazza? Bi-zony lehet. Az enciklopédikus tudás, az irodal-mon (költészet)en kívül a filozófiában, a néprajz-ban, a szociológiában, a képzőművészetben való jártasság igazgatóvá tette az elmét –, hogy az alkotó létezőnőrája, nem kis feladat, csak mindenre ki-terjedő, kozmikus igénynél muzsikáljon.

A szépség bűvköre, magyarán: a szavazárlat, a fiatal kori versekbe éppúgy ott van, mint a hosszú csend (három évizet) után írott későbbiekben. Lássuk az előbbi! „Kardokba öltözött tulipán, /

írók műveit tartalmazza. Ugyancsak ő vigyázza az európai költők és írók cigányokról írt műveit is (*Alomtanya*).

Dobbanetes verseire talán nem is annyira a népi szürrealizmus hatott, inkább karöltve jár-nak a világ számtalan pontján fölfedezhető, a mágikus realizmust közvetítő művekkel. Kép-zőművészeti alkotásai, egyvonalas rajzai (*Alá-zat, Omurlát* asszony) és színes festményei nem kevés tehetségről tanúskodnak.

Am Bari Károly nem csupán alkotónak elsőran-gú, hanem a közösséget önzetlenül szolgáló ember-ek is. Eme tevékenységét a már említett magán kiadású lemez-sorozatban kívül az ugyancsak az általa is szponzorált *Íves Könyvek* tizenhat műve (kilenc verseskötet, hét kismonográfia) bizonyítja. Kell-e nagyobb dicséret, ha azt mondom, élet-műve a magyar kultúra kitörülhetetlen része.

SZAKOLCZAY LAJOS

Bari Károly: A két kőrő

A MAGYAR ÖRÖKSÉG-DÍJ

2019. december 14-i díjátadó kitüntettjei

A SZÓTTES KAMARA NÉPTÁNCÉGYÜTTES HITELES HAGYOMÁNYÖRZÉSE

Laudátor: Dr. Takács András néptánckutató, „néptáncfejedelm”

BARI KÁROLY KÖLTÉSZETE ÉS CIGÁNY KULTÚRÁT FELTÁRÓ MUNKÁSSÁGA

Laudátor: Szakolczay Lajos irodalomtörténész, irodalom- és művészetkritikus

A MAGYAR NÉPRAJZI TÁRSASÁG KULTÚRAÖRZŐ TEVEKÉNYSÉGE

Laudátor: Dr. Filép Antal néprajzkutató, nyugalmanál műzeumiigazgató

CZENCZ JÓZSEF DOKUMENTARISTA FILMMŰVÉSZETE

Laudátor: Dr. Freund Tamás neurológus, egyetemi tanár, az MTA alelnöke

A MAGYAR EGYETEMI-FŐISKOLAI SPORTSZÖVETSÉG DIÁKSPORTOT ÖSZTÖNZŐ TEVEKÉNYSÉGE

Laudátor: Dr. Kamuti Jenő vívó világbajnok, sportvezető, orvos, a Nemzet Sportolója

A ROSKA CSALÁD KERESZTÉNY HITBŐL, FAKADÓ, TUDOMÁNYT ÉS MŰVÉSZETET GAZDAGÍTÓ ÉLETPÉLDÁJA

Laudátor: Dr. Bokor József, a SZTAKI tudományos igazgatója, egyetemi tanár, az MTA alelnöke

A HÓDI HÁZASPÁR NEMZETISZOLGÁLTATA

Laudátor: Dudás Károly író, publicista, szerkesztő, a VMMSZ tiszteletbeli elnöke

MARGARETE WAGNER

Franz Grillparzer és kapcsolatai Magyarországgal

kinozta őt a honvagy Magyarorszá és a magyarok után, ahol életheti a szabadságjárt – szenvedélyes lovasként is – „idős apja” minden kívánságt teljesítette. „És ott élelt volt, parázs, tűz és bátorság!”

A tudat, egy szeretlenlen érdekházaságban élve az állam szolgáltatában állni, a nagyon magabiztos, de hazaszerető nőt a hatalmi játékokban meg-gondolatlan megalukuvót teszi; a hatalom szabályait használnia, vág vissza részvét nélkül ugyanazal a fegyverrel. Grillparzernek a magyar mágnásról, összekevert szereotípiákból alkotott képeben ke-veredik a büszkeség és az uralom, a bátorság és a meggondolatlanság, a szabadság és a szenvedély. A későbbiekben ezt a felismerést tovább fejlesz-teték – a századvégen a nemzetiségi problémákak megbékélő operetben – egy tüzes magyar lánnyá.

Kicsit később, 1828-ban elkészült az *Úr hűsége szolgálja* című dráma, amely teljes egészeben Ma-gyarországon játszódik. E darab kapcsán több szem-pont, tipikusnak magyarnak” tekinthető. Például a fő személy, *Bankbanus* józan törvénytisztelete és hűsége II. Andráskirályhoz, olyan határtalan bizal-mat teremt, hogy távolléteire kinevezi őt kormány-zóvá, ugyanakkor figyelmezteti, hogy őrizkedjen a féktelenségtől, a hűtlenségtől és a szőszegéstől. A király udvarát – az egyik legkiválóbb magyar erény – a nagylelkűség és nemes vendégszeretet jellemzi, amellyel azonban *Otto von Meran* herceg, a király sógora visszaél.

Bankbanus hódol egy igazi magyar nemzeti szenvedélynek, nevezetesen a fantáziadús átok-nak, amelyről maga mondja: „*Isten áldja meg szavamait!*”. *Bankbanus* fiatal felesége, a büszke és higgadt erkölcsű *Erny* megalokoltásánál, *Grillpar-zer* felhasználja a *Fessler* által idealizált erényes és hűséges, de nagyon magabiztos magyar feleség képét. Az *Erny*-ért lángra lobbant arrogáns meráni herceg, nő és magyargyűlölő. Amikor megpróbálja *Erny*-t megerősíakolni, ő – a dübös, a magyar nő” – az öngyilkosságra menekül a becselenés elől. *Bankbanus* tárgyalagos józanságával ellentétben, *Bankbanus* és *Erny* beavatkozásról rokonsága, bátor és lovagias, de teljesen önkényesen bosszúvágyó. Mindkét félre vonatkozik *Bankbanus* kijelentése, miszerint „*a magyar és a veszélyű úgy kapcsolódik egymáshoz, mint a férfi és a nő*”. *Erny* felháborod-tott rokonsága nem bízik a magyar jogrendszerben, és saját kétsége veszi a dolgot, hogy bosszúval hely-reállítsák a széttört rendet. Elszabadul a romboló

szenvedély, az erőszak tovább terjed, és megölik a királyntól. Ezt a kisliskolt helyzetet felülről kell megnyugtanni, de *Bankbanus*nak a király távollé-tében erre nincs meg a szükséges felhatalmazása, és a magyar nyilvánvalóan nem hallgat az azonos vagy alacsonyabb rangú magyarra. Ebben az ősz-künyűgésben azonban probléma egy olyan gyenge kormányás, mint a megtört karakterű Andráski-rály. Annak ellenére, hogy tisztességesen viselke-dik, nem tudja magát távol tartani lelkiismeretlen feleségétől és romlott sógorától, ezáltal lehetővé téve, egy, az államra veszélyes jogellenes állapo-tot. Csak a hatalmának és nem gyenge személyi-ségének köszönhetően tudja rendezni a helyzetet, de ahhoz, hogy igazságosan ítélkezzen, szüksége van egy olyan erkölcsi méltóság jóváhagyására, mint a hűséges szolgálja, *Bankbanus*. Ebből arra lehet következtetni, hogy a koronás fejek csak ha köztisztviselők tanácsára képesek útmutatásra a tisztességes döntések meghozatalára. Ez rávilágít, milyen jó véleményről volt Grillparzer az osztrák köztisztviselőkkel és milyen szkeptikus a francia állammal szemben. Minden baj oka – a házastársi hűség ellenére – a király túlságos odaadása és el-nézése a női nemmel szemben. Ami itt a férfi túlzott szeretete, a „lágyasága”, az csak egy morálisan ár-talmatlan kifejezése egy „nős ember” alapvetően gerinctelen cselekedeténél.

Grillparzernek nem állt szándékában Andráski-rályban kritizálni a történelmi magyar királyrészét, inkább az osztrák reakciós uralkodási rendszert a „jó” Ferenc császár alatt, aki a merev öröklesi szá-ba szerint nem a legmegfelelőbb, hanem – Ferdi-nánd utódja esetében – a leggyengébb uralkodót legitimálta. Ez végtetesen a *Metternich*-i elnyomó rendszer meghosszabbítását jelentette, egy tény, mellyel Grillparzer semmilyen módon sem értett egyet. De az is valószínű, hogy gyengének tekintette az akkori magyar vezetést, mert nem volt egységes, és mert akkoriban már megkezdődött a politikai erjedés Magyarországon.

A magyar zavargások ábrázolását és a súlyos erkölcsi bűncselekmények leírását az udvarnál, ugyanakkor az udvarhoz tartozók és az emberek közötti nemzeti különbségek hangsúlyozását a ható-ságok a nyilvános béke szükségtelen irritálásaként fogták fel, ezért Ferenc császár megpróbálta meg-vásárolni ezt a kellemetlen színtéteket, hogy ezzel észrevétlenül kivonja a forgalomból. Ford: Fetes

Bari Károly: A két kőrő

Ha táncol a parázs

A Győri Antológia Irodalmi és Művészeti Alkotó Kö-zösség (GYAK) 2019. november 25-én tartotta a **Győri Antológia 20.** jubileumi kötetének ünnepi bemutatóját a Dr. Kovács Pál Könyvtár Kisfaludy Könyvtárának rendezvénytermében. Az estet Csáky Anna, a GYAK vezetője nyitotta meg, köszöntve a vendégeket, közöt-tük Boródi Lajos költőt, újságíró, a „szél-járó” c. folyóirat alapító tagját, egyik szerkesztőjét és kiadó-ját, de ott voltak Győr kulturális életének prominens személyiségei is.

A bemutató műsora kivétitön látható volt a GYAK logója, felhívja a figyelmet az antológia 20. kötetére, ezt követően megjelent a Győr Művészetétér díjat igazoló oklevél, majd a 20. antológia címlapfotója és válogatás a könyv színes festményeiből, kérszázab-raiból, textilműveiből, fotóiból. Az irodalmi műsor is látható volt a kivétitön. Az írók, költők saját műveiket olvasták fel. Gósi Ferenc fotói is közreműködöt.

A zenei betéteket Szigeti Endre szolgáltatta, sa-ját mezenésztésében, gitáron adva elő Ady Endre *Harc és halál* és Radnóti Miklós *Ha rám figyelsz* című versét.

Ezen alkalommal került sor G. Komoróczy Emöke irodalomtörténész, esszéista Csáky Anna költésze-te c. könyvének bemutatójára. A szerző kutatómunkája során 15 kiemelkedő tanulmánykötet és több mint 300 publikációt jelentetett meg különböző kiadva-nyokban, folyóiratokban. Fő kutatási területe Kassák alkotói munkássága és a magyar avantgárd problé-maköre volt. Az olyan alkotókkal is foglalkozott, akik ismeretlenek maradtak a szélesebb olvasóközönség számára. Kiválasztási szempontja mindig az volt, mennyire korszerű az adott alkotó mőindója.

Csáky Anna sokoldalú költészetének vizsgálatára is ez indította. Megragadta verseinek

Elhunyt Szőnyi Erzsébet (Budapest, 1924. április 25. – Budapest, 2019. december 28.)

Budapesten született 1924. április 25-én. Egyetlen gyermeként, művészkedővel családban nevelkedett. Édesapja, Szőnyi Jenő banktisztviselő volt, de szabadidejében szívesen rajzolt, festett, szép hangja volt és gyakran énekelt otthon a bolgár származású édesanya, Piszánovt Alice zongorakíseretével. Szőnyi Erzsébet a zongoratanulást korán kezdte, Benczúr Gyula unokahúga, Benczúr Aglaja volt segítője.

1942–47 között a Zeneakadémián zeneszerzést Viski Jánosnál, középiskolai ének-zenetanár szakot Bárdos Lajosnál és Vásárhelyi Zoltánnál végzett. Zongora főtanszakra Szegedi Ernőhöz, népzénére Kodály Zoltánhoz, kamarazenére Weiner Leóhoz, zenekari vezénylésre Ferencsik Jánoshoz, zenetörténetre Szabolcsi Bencehez járt. 1946-ban a távollevő Kodály Zoltánt helyettesítette népzene óráin. Mint korrepetitor, az ének tanszak munkájában is részt vett. 1947–48-ban a párizsi Conservatoire növendéként Tony Aubinnál tanult zeneszerzést, de látogatta Nadia Boulanger, illetve Olivier Messiaen óráit is. Di-vertimentójával nagy sikert aratott: első díjat kapott a Conservatoire zeneszerzői versenyén. Szerelpei során megismertette a francia községeket a magyar népzénével, valamint Bartók és Kodály műveivel.

Párizsból hazatérvén férjhez ment dr. Gémes Lajos ügyvédhez, akivel annak haláláig, 2004-ig boldog házasságban élt. Két fiuk született. Az esküvő után befejezte karrieristéri pályafutását. 1948 és 1981 között a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán tanított, ahol 1960-tól tanszékvezető egyetemi tanárként dolgozott. Politikailag a „túrt” kategóriába sorolták. Soha nem talgatta meg katolikus hitét, a rendszert elvárásait sem szolgálta ki, s még nyomás hatására sem lépett be a kommunista pártba.

Kodály biztatására 1954-ben kidolgozta A zenei írás-olvasás módszertana c. könyvét, mely a gyermekdalok ritmus- és dallamvilágából kiindulva fókuszosan elvezet a kulcsváltások buktaóin keresztül, az egyre nehezebb dallamiktandókón át a zövenvényes, összetett – s mondhatom: igen nehéz – késszégfejlesztő gyakorlatokig. Aki e 100 leetű „tőviről hegyire” átvesszi, úgy olvassa a kottát, mint felnőtt ember a betűt. Szerencsésnek mondhatja magát, aki ezeken nőtt fel. A kötethez koda Gyula írt előszót.

Szőnyi a magyar zenepedagógiai módszer nemzetközi nagykövete, világszerte ismert és elismert népszerűsítője lett. A tanítás hitvallássá, életmóvává vált számára. Minden felírdészen járt, és előadásokat tartott.

Jelentős közéleti tevékenységet folytatott. 1964-ben a Zenei Nevelés Nemzetközi Társasága (ISME) elnökségi tagjává választották. Negyven éven át szer-

vezője volt az először 1967-ben megrendezett esztergomi Dunakanyar Művészeti Nyári Egyetemnek. 1978 és 2003 között a Magyar Kodály Társaság és a Bárdos Lajos Társaság, valamint 1996-tól a Magyar Múzsikus Fórum társelnöke volt. 1992 és 1996 között a Magyar Zenei Kamara alelnöke, 1993–94-ben a Magyar Rádió felügyelőbizottságának elnöke, a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetségének tiszteletbeli elnöke, a Nemzetközi Kodály Társaság (IKS) és a varsói Chopin Társaság, 1992-től a Magyar Művészeti Akadémia tagja volt. Pedagógiai és közéleti munkásságának tetőpontja, hogy a Kodály-módszer 2016-ban felkerült az UNESCO szellemi kulturális örökségének listájára.

Még 95 évesen is komponált. Ötletében gazdag, de soha nem szélsőséges kompozíciói többnyire felkérésre készültek. Többek közt négy operát (Dalma; Firenzei tragédia /bem.: Koppenhága/; Adáshiba; El-frida), oratóriumokat (Babilon: A hazug katona), miséket, kórusműveket, gyermekdarabokat (A makrancos királylány; Az igazmondó juhász; A didergő király; Az arany-szarkany méhecske), kamara- és zenekari műveket írt. Kórusműveiben felhasználta a liturgikus, vagy régi népi szövegeket, s az okori, valamint a kortárs költők verseit is. Hangszeres szerzeményei igen változatosak. Kiemelkednek közülük a templomi előadásra szánt orgonadarabok. Miután férjét és mindkét fiát eltemette, családtagjai emlékére 2011-ben vegyeskarú orgonakíséretet Requiemet írt Missa misericordiae címmel. 1984-ben szerzői lemeze, 2004-ben szerzői CD-je jelent meg.

Szőnyi Erzsébet művészi tevékenységét számos díjjal ismerték el, többek között Érkel Ferenc-díjjal (1959), a Magyar Köztársaságért Erdemrend-képez-reszjével (1993), Bartók Béla-Pásztor Ditta-díjjal (1995 és 2004), A Kiváló Művész címmel 2000-ban, a Pro Renovanda Cultura Hungariae Kodály-díjjal 2001-ben, Magyar Örökség-díjjal 2004-ben, Kossuth-díjjal 2006-ban tüntették ki. A Pittsburgi Duquesne Egyetem 2006-ban avatta díszdoktorává. 2011-ben Prima-díjat nyert, 2014-ben lett a Nemzet Művésze, a Nemzetközi Kodály Társaság díját 2018-ban kapta meg.

Könyvei közül A zenei írás-olvasás I-IV. (1954) nemzetközileg ismert. Lefordították angol, francia, német, spanyol, japán, olasz, portugál és thai nyelvre. További fontos kötetei: Öt kontinensen a zene szolgálatában (1979), Zenei nevelési irányzatok a XX. században (1989), Kodály Zoltán nevelési eszméi (1987). Gazdag életművét, szellemiségét és lelki erejét a szellemi élet egyik tetőpontjaként tarthatjuk számon. Küldetés-közéleti emberét és nagy tudósz, sokoldalúan művelt pedagógust veszítettünk el személyében.

RADICS ÉVA

Varga Imre szobrászművész (1923–2019)

Varga Imre, az egyik legjelentősebb huszadik századi szobrászművész 1923-ban született Siófokon. A Budai Szent Imre Gimnáziumban töltötte diákéveit, majd a szombathelyi Premontréi Rendí Szent Norbert Gimnáziumban érettségizett.

A Műegyetemen aerodinamikából diplomázott. A Ganz gyárban kezdett el dolgozni, 1949-ben műhely-mérnök lett. Itt találkoztott Pátzay Pállal, aki ebben az időszakban már a Képzőművészeti Főiskolán tanított. Neki köszönhetően vált Varga is az intézmény hallgatójává. Nagy hatással volt rá főiskolai tanulmányai alatt Mikus Sándor is. Szobraival közterületeken, természeti és épített környezetben és középületek belső tereiben találkozhatunk. A szobrászat minden ágazatában tevékeny volt: alkotott kisplasztikákat, portrészobrokat éppgy, mint monumentális kültéri emlékműveket. Egy-egy művéhez gyakran többféle technikát alkalmazott.

Varga Imre 1956-ban diplomázott, diplomamunkája a Lajosmizsén felállított Magvető-szobor. Első, nagy sikert arkítóása az antwerpeni Middelheim Szoborműve kiállításán szereplő Prométhéosz-szobor, melyet krómacelből készített. Első önálló tárlatát 1967-ben a Tihanyi Múzeumban szervezték. Munkái számos európai eseményen is megjelentek. Ismertségének köszön-

Orvosból könyvek doktora, kutatója

Szirmai János, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke, a Nemzetközi Kodály Társaság elnöke, a Magyar Rádió felügyelőbizottságának elnöke, a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetségének tiszteletbeli elnöke, a Nemzetközi Kodály Társaság (IKS) és a varsói Chopin Társaság, 1992-től a Magyar Művészeti Akadémia tagja volt.

Még 95 évesen is komponált. Ötletében gazdag, de soha nem szélsőséges kompozíciói többnyire felkérésre készültek. Többek közt négy operát (Dalma; Firenzei tragédia /bem.: Koppenhága/; Adáshiba; El-frida), oratóriumokat (Babilon: A hazug katona), miséket, kórusműveket, gyermekdarabokat (A makrancos királylány; Az igazmondó juhász; A didergő király; Az arany-szarkany méhecske), kamara- és zenekari műveket írt. Kórusműveiben felhasználta a liturgikus, vagy régi népi szövegeket, s az okori, valamint a kortárs költők verseit is. Hangszeres szerzeményei igen változatosak. Kiemelkednek közülük a templomi előadásra szánt orgonadarabok. Miután férjét és mindkét fiát eltemette, családtagjai emlékére 2011-ben vegyeskarú orgonakíséretet Requiemet írt Missa misericordiae címmel. 1984-ben szerzői lemeze, 2004-ben szerzői CD-je jelent meg.

1925-ben született a felvidéki Kétyen (Érsek-kéty, szlovákul Keť). Orvosi tanulmányokat folytatott Budapesten és Pozsonyban, majd 1947-től Hollandiában. Orvosként praktizált, de a hetvenes években autodidakta módon foglalkozott kalligráfiával, tipográfiával és könyvkötéssel. Gyakorlati tapasztalatot Asconában szerzett a Centro de Libro-ban Martin Jaegle keze alatt. Tehetsége, közügyessége, érzéke volt a művészi könyvek tervezésében és kivitelezésében. Számtalan nemzetközi versenyen eredményesen szerepelt munkáival (Prix Paul Bonnet 1975). 1984-ben már ő tervezte az Amszterdami Egyetemi Könyvtár képzőművészeti könyveinek exkluzív kiállítás-katalógusát (Boek Band Kunst). 1987-ben pedig meghívást kapott az Amszterdami Egyetem „Elnöki Székébe”. Több szaklapban publikált, néhány ezek közül: Magnus, Quaerendo, Bindere-pont, New Bookbinder, Kneep in Binding, KB Den Haag. Könyvkötőművészként, modern alkotások létrehozójaként is elismerték.

Dr. Rozsondai Mariánnéval közösen nagy-sikerű könyvművészeti kiállítást rendeztek „Művészeti könyvkötések régen és ma. Ki-állítás az elmúlt korok szép kötéseiből és Szirmai János könyvkötőművész modern alkotásaiból” címmel, amely az Országos Széchényi Könyvtárban került bemutatás-ra 1986–87-ben. A kiállítás fényképekkel illusztrált katalógusa 1987-ben jelent meg.

Kornél bá'val tábortűznél

Immár a nap leáldozott.... Sok minden történt, esett meg velünk, ezért nem árt, ha tüzet gyújtunk és körülüljük. Most **Klement Kornél Imre** bá' életét hallgatjuk meg, aki palócés beszédével, ravaszkás mosolyával, s a levertségben is derűs kedélyével itt van közöttünk.

Életét az ügyeletlen regős mondja el: 1930. szeptember 9-én született a kuruc korból is jól ismert Szécsényben; 1956 októberében a Szécsényi járás Forradalmi Tanácsának elnökévé választották meg. Ebből az következett, hogy fiatal feleségével december elején el kellett hagynia Magyarországot. Egyes munkahelyei felsorolása nélkül ki kell térni arra, mint 1960-ban diplomázott okleveles üzemgazdász munkavállalóként, az élelmiszeriparban tudományos munkatársként, tanácsadóként, társtulajdonosként hogyan épült be a német társadalom-ba. Vagyis megálta a helyét.

De nem érte be ezzel, ennnyivel.

Az 1956-os forradalom élménye meghatározta egész további életét. Ebből következően érthető, hogy aktív alakító tagja volt németországi lakóhelyén az ottani magyar közösségeknek.

Már 1935-ben farkaskölyökként megismerkedett a cserkészettel, csakis ebből magyarírázható, hogy 1972-ben a 84. sz. „Lehel Vezér” magyar cserkészcsapatot ő alapította Frankfurtnban, amelynek több évig parancsnoka volt. 29 évi működése alatt több mint

naszmentesen töltött napjaid, csupán a járással van bajod. Így ha gyűscsúcsokra hágott, biztosan hiányolja őket a négy fal között, de pótolhatja ezt az a lehetőség, amikor száz kilométereken túl is érezjük egymás közelségét.

De miért is ez a szenvedő vallomosa? Nem többért, mint azért, hogy kinyilvánítsam: szerénységgel, csendes hangoddal mennyire belenőtött világunkba. Amikor segítőtőge léptél fel a magyar gyermekek befogadása, istápolása érdekében, amikor szíveden viseltd a Magyar Házat, hosszú éveken át együttműködtél a Pax Romana Mozgalomban. Nem utolsósorban min-dig az odafigyelő követítés volt mérvadó számodra. Amikor törődően belefojtál a következő ajánlás:

Kilenc évtizeddel idestova egész évszázad él ben-

A kiállítás áttekintést adott a kötetstörténet különböző korszakairól, bemutatásra kerültek előfántesontablák, ötvöskötések valamint a gótikus és reneszánsz kötések. Foglalkozott még a barokk korszak jellegzetes rokokó és klasszicista stílusú, festett pergamen és gyöngyhímnés debreceni, historizáló köté-seivel, valamint szecessziós alkotásokkal is.

Professzor úr szinte megszállottan bújta a könyvtárakat, anyagot gyűjtött, kutatási eredményeit publikálta. Szinte alig akad olyan diplomamunka, jegyzet, cikk, amelyben ne szerepelne az ő idézetei, rajzainak máso-lata, vagy azok segítségével készült sablonok, modellek. Nélkülözhetetlen oktatási anyag a restaurátorok, könyvtárosok, könyv- és művésztörténészek, muzeológusok számára. Orvosnak tanult, de könyvek orvosa is lett. Könyvtári, levéltári és művészeti papíranagyú alkotások restaurátora. Egyben egyben könyv-kötőmester, könyvmuzeológus-történész, könyvtáros, a könyvművészet és a könyvtech-nika-ismeret professzora. Eredményei, szerény de lelkesen sugárzó személyisége, bölcsessége a hallgatókat alkotásra inspirálta. Lebilincselő kollektógiai előadásokat tartott egyetemen, konferenciákon a világ könyvtáiraiban össze-gyűjtött anyagáról, a kopt, bizánci, iszlám, karoling, román, gótikus- és reneszánszköte-sek felépítéséről, stílusjegyekről, restaurálás-i módszerekről, tapasztalatairól. A történeti kötések mellett tanulmányozta a vereteket is, csakúgy, mint a pergamen kötésekét.

Tudományos munkája „The Archaeologi of Medieval Bookbinding” (Ashgate, 1999) a „könyvrestaurátor bibliája” főtökkel és rajzokkal gazdagon illusztrált, kronológiailag és geográfiailag is rendezett, bő szakirodalom-mal ellátott, pótolhatatlan alapmű a restaura-torképesben.

Sikeres és gazdag élete volt, azzal foglalko-zott, amit kedvelt és szeretett. Mesterségének elő s örülő ember volt.

ADÁM ÁGNES könyvrestaurátor

„Én voltam az Úr, a Vers csak cifra szolga”

50 év! Lezárult! Mennyit ér Ady? Mindig is elismert volt, utakat, iskolákat neveztek el róla: Őzenet egykori iskolámnak nélkül nem mülík el a tanév. Ne felejtjük el az érettségis tablókant sem, s a sok szállóigét, amelyek körkervényű tanácsokat, igazságot, valóságot és érzelmeket közvetítenek: „Bár zord a harc, megéri a világ. Ha az ember az marad, ami volt: Nemes, küzdő, szabadlelkű diák.” Tallózva a médiában a megszokott iskolai rendezvények, szavalóversenyek, pályázatok különböző művészeti területeken, felhívás a költő különleges személyisége és művei által inspirált új alkotások, irodalmi művek létrehozására, színházi produkciók, zenei bemutatok, mind hivatottak emlékezní rá. A róla szóló beszélgetések, írások mellett igen érdekes híreket találtam Adyról.

Ha Ady a New York Kávéházban ülne a megszokott helyén, kezében a Bécsi Napló, bizonyára meglepő-dve (elégedetten) olvasná benne a 100-as jubileumi alkalomból megrendezett rendezvényeket ismertető sorokat, pedig a Naplóban csak néhány kerül említés-re. Talán meg is hatódna, különösen azért is tetszene neki a jeles év, mert, mint kiderült!...„hüsiaga oly nagy volt, hogy órákon át tartott fotózása, egészen addig, míg teljesen elégedett lett vele”.

Ady után tallozva az érték nem mérhető pénzben, de mégis mennyit ér Ady? A Kortárs Építészeti Központban 1977-ben, éppen Ady születésének 100. évében reklámplakátokból megrendezett árverésen egy Ady Endrét ábrázoló plakát 80 ezer forintért kelt el. A plakáton egy idézet is szerepel a Föl földobott kő című verséből. A képmást Székely Aladár készítette; az ő művészi munkájában megbízott a kőzudatban rendkívül igényes és hiú Ady. Székely Aladár mások mellett a Nyugat írógárdáját és Rippl-Rónai Józsefet is fényképezte. Mindketten nagyra becsülték egymás művészetét, ezért Székely több mell- és egész alakos képet is készíthetett róla. A költő halálát követően Székely hét eredeti Ady-arc-képet tartalmazó albumot adott ki, melyhez Móríc Zsigmond írta az előszót.

A költő szerette megörökíteni kézírását, gyakran ajándékozott dedikált könyveket. Ennek ellenére ritkán kerülnek elő ilyen fennmaradt dokumentumok. Ennek is tudható be, hogy Ady kortársának Baláz Bácsa zeneszerzőnek dedikált könyvének kétfélmillió forint-ért kelt el a Múzeum Antikvárium egyik árverésén.

650 ezer forintot ért egy Ady Endre kézírásával ellátott portré, melyet a költő Beretvás György zeneszer-zőnek dedikált, aki Hans Richter tanítványa, egy ideig a bécsi operaház korrepetitora volt, és nem kis feladatra vállalkozott, mint a költő verseinek megzené-sítésére. A fénykép mára már kissé megsárgult; a könyvki-lós, félalakos kép előlapján a következő ajánlás: „Kedves, jó Beretvás Hugómnak, verseim muzsikába

regős

Érett felnőttkorba lépett a Bécsi Napló

Ha nem tudnám, hogy a Bécsi Napló egy újság, akkor a cím hallatán azt gondolnám, hogy a Mária Terézia körül nyüzsgő magyar testőrírók-költők é-ményeinek és tapasztalatainak az otthoniak számára alkotásként leírtak gyűjteményéről van szó. De mivel a lap negyven évvel ezelőtti alakulásáról frissiben érte-sületem a Szabad Európa Rádió híreiből, ezért az előbbi mondatom inkább egy hirtelen benyomásról szól, de csak részben, mert a lap címének üzenetértéke van.

Bécs sok évszázadon át térségünk nyugati tájéko-zódásának legközelebbi kapuja volt, függetlenül atól, hogy a Német-római Birodalom vagy a Habsburg Birodalom területén volt-e. Természetesen, más volt a szerepe a 16. századig és más a 18. század elejétől, majd megint más, sőt teljesen más, küldetészzéről sze-repe lett 1945 után, a Kárpát-medencéből kiáramló magyar emigráció, az 1956-os forradalom leverése után elindult meneküláradat, majd a későbbi poli-tikai menekültek és a kommunizmus bukását követő években szerencsét próbáló magyarok esetében. A lényeg azonban az, hogy Bécs két valós világ hatá-rán fekszik, ahová, ha kelet felől megérkeznünk meg-majdnem otthon vagyunk, de visszatekintve, a helyi civakodásokon felülemelkedve láthatjuk saját valósá-gunkat. És ugyanilyen szabadon viszonyulhatunk, vi-szonyulhatnak a Nyugat eseményeihez is az ott, vagy onnan gondolkodók, hiszen ott abba sem kellett be-lebolygólódunk.

A Bécsi Napló első számának megjelenésekor 1980 tavaszán az alapítók azt megemigránusoknak nevezték és ez volt az egyetlen olyan, Kárpát-medencén kívül megjelenő sajtótermék, amely földrajzi értelemben legközelebb volt a nemzet törzsterrületéhez. A rálatás az otthoni-ithoni viszonyokra ezért lehetett alkalos és naprakész. A körbeteikintést és a véleményalkotás tárgyilagosságát pedig a lap szerkesztői fémjeltezték – mind a mai napig. A Napló kezdettől fogva kiemelt figyelmet szentelt a Kárpát-medencei magyar közös-égi életnek, az akkoron a hivatalostól eltérő másként gondolkodóknak, majd a kommunizmus bukásától

Már tíz évvel ezelőt, a Bécsi Napló harmincadik születésnapján a főszerkesztő a laptulajdonos is azt vetette fel, hogy a lap megmaradásával kapcsola-tos legsúlyosabb gondot a lapterjesztés és a kiadási költségek előteremtése jelentik. Más sajtótermék vo-natkozásában is többnyire ezek a fő gondok. Nyilván-

vezde a szülőföldi magyar közösség összetartozásá-nak, közösségi szerveződéseinek és az európai inté-grációnak, felülemelkedve a pártpolitikának.

Nagyon fontos hangsúlyozni, hogy a Bécsi Napló alapításától kezdve nem volt jellemzően az emigrá-ció lapja, hanem a nemzeti polgári gondolkodás mű-helyeként jelent meg, ami akkor, természetsszerűen a Kárpát-medencében uralkodó politikai-hatalmi rendszer szempontjából ellenzékiiséget jelentett. Még szerencse, hogy ilyen volt és nem az emigrációt megosztó ellentéteket fésülgette, ezért válhatott már akkor a jövőben gondolkodók fórumává, most pedig a nemzetnek elkötelezett, kiegyensúlyozott fejlődést követők sajtójává.

A Bécsi Napló nem eszmiséget, azaz ideológiát képviselő lap, hanem szellemiséget, azaz gondolko-dásmódot megjelenítő újság. Ez annyit jelent, hogy a hagyományos nemzeti liberális és az értéketemő konzervatív gondolkodás területét öleli fel, szabadon hagyva a kitekintés lehetőségét. Ha térképen akar-nánk ábrázolni a lap tájékoztatási és tájékozádsi te-rületét, akkor világos, hogy a világpolitikából első-sorban az észak-atlanti térséggel, Ukrajnával és Orosz-szárszággal foglalkozik, az európai politika esetében az Európai Unióban történő eseményekre fókuszál, különös tekintettel a magállamok és a közép-európai államok közötti felfogásbeli különbségekre, az utóbbi tíz évben a Visegrádi 4-ek előtérbe helyezésével. A nemzetpolitikában elsősorban az elcsatolt területek-nél a magyarokra és Magyarországra összponto-sít, azonos arányban figyelve a különbségekre. Nem eszünk túlszába, ha kijelentjük: ez az egyetlen magyar nyelven megjelenő sajtótermék, amelyet ilyen egye-n-sül kereséssel lehet fellelmezni.

Már tíz évvel ezelőt, a Bécsi Napló harmincadik születésnapján a főszerkesztő a laptulajdonos is azt vetette fel, hogy a lap megmaradásával kapcsola-tos legsúlyosabb gondot a lapterjesztés és a kiadási költségek előteremtése jelentik. Más sajtótermék vo-natkozásában is többnyire ezek a fő gondok. Nyilván-

való, hogy egy kéthavonta megjelenő lap esetében, főleg, ha az a nemzet természetsszerű lakóterületén kívül jelenik meg, a terjesztés a legnehezebben meg-oldható feladat. A lap negyvenéves életében megjelenése és változó értékfókuszúsága azonban nagyobb közös odafigyelést érdemelne. Még mindig úgy é-l tudatunkban, hogy a Bécsi Napló a magyar világ-szórvány (diaszpóra) lapja, pedig valójában sohasem volt az, mert mindig a nemzet lapja volt, már akkor is, amikor még az emigráció lapjaként jelent marad. Igaz, hogy a hivatalos bejegyzése szerint az ausztriai magyarok lapja, ami vitathatatlan, de mégis minden magyarok lapja.

Az lenne jó, ha a Bécsi Napló továbbra is az ausztriai magyarok lapja és ennek következtében a valamikori nyugati magyar emigráció, illetve a Lajtától nyugatra, beleértve az Atlanti-óceán keleti partjától nyugatra és a Földközi-tengertől délre, valamint az ázsiai térség magyarságának és nem utolsósorban a nemzet Kárpát-medencében élő tömbjének a sajtója marad-na. Vannak kételkedők, akik azt mondják, hogy ezt a kiterjedt területet csak a világhálóval lehet lefedni. Ez csak akkor lenne megvalósítható, ha a Bécsi Napló hírportállá válna. Ez lehetséges annyiban, hogy kivatolja a terjedelmesebb írásokat, mert az okfejtéseket a képernyőn senki sem olvassa el. De éppen ezek az elmékedések hordozzák azt az üzenetet, hogy a hír igaz volta ne váljon hamis következtetésé. Egy ilyen, mondjuk ötezer betűs eszmefuttatást azonban kézbe fogva, azaz kinyomatva lehet odafigyelve elolvasni, a képernyőn aligha.

Ünnepelhetjük megjelenésének negyvenedik évfordulóját a Bécsi Naplót, van miért. Ugyanakkor mondjuk ki, hogy ez az egyetlen olyan magyar, magyar nyelven megjelenő klasszikus sajtótermék, amely az egész nemzetet megszólítja, tekintet nélkül pártállásra.

Remélem, örvendezhetünk ennek egy évtized múltán is.

DURAY MIKLÓS

Bari Károly: Táncoló pár

 BARI KÁROLY
ŐSZ
<i>Hallod-e, amit mondok, Istenem? én beszélek, sok évig tartó vándorlás után ismét újra készülok, búcsúznok tőlem a lombjukat veszetti fák, a záporok ezüst száradásaitól kisebesedett rétek, a színek, már tudnak készülődésemről az évszakokkal harcoló, vadul ordító virágok, az emberi fogalmakkal megérinthező valóság elhagyása</i>
<i>nem kiszabadulás a létezésből, suttogják a lehullott levelek, a végesség minek a kapuja? hová indulok?</i>

 BOTZ DOMONKOS
Sodródunk
<i>pedig csak annyi, annyi hely kellett volna, mi elfér egy lepkészárny, vagy egy légyecsapó nyelve alatt, csak annyi hely, hol megmaradhatunk magyarnak itt, a Kárpátok alatt.</i>
<i>Pedig csak annyi, annyi hely kellett volna, hol esténként összelelkélkezhetnek a boldogok és boldogtalanok, csak annyi, annyi hely, hol anyanyelvükön szólhatnak egymáshoz, kik még magyarok.</i>

JELEN SZÁMUNK KÉPEI

Richard Wagner kísérelte meg a Gesamt-kunstwerk, az össz- vagy egyetemes művé-szt megteremtését, azaz hogyan egyesülnek ki az egyes ágak teljes egészéze például az operában. Bari Károly esetében felmerül ez a gondolat, nála mégis másképpen, kevésbé a megvalósításban, mint sokoldalúsága révén inkább egyéniségében rejlik az „össz-művészeszt”. Versei mellett képei versei érzékeltetik az átmenetet, míg képzőművészeti alkotásai önálló műfajként vitetik ki Bari Károly azon világát, amit verseiben eredeti szó- és képalakítások erejével megénekel. Az állóképek témája, zsinéssége, vonalvezetése mozgásba hozza azon mese-regevilágot, ami felnőtt érettségéggel megköhköntetett gyerme-ki, gyermekien eredeti. Témái szublimálják a reális világ elemeiből vízóvá emelkedett, a nyomorúság kiszolgáltatottságából felsza-badult, élménnyé varázsol mindennapokat.

ADÁM ÁGNES

DEAK ERNŐ

„De higgyünk abban, hogy a világot szólítani kell...”

– Markó Béla esszéi költőkről, költészetről –

József Attilát szólítaná meg Markó Béla, a költőt, akiről úgy véli, hogy „arra az önkínzó személyességre, ahogyan egy pillanatig sem hajthatott fejet – sem tárgyi as iróniával, sem okosnak tűnő bezárkózással – semmiféle hatalom előtt” – figyelmeztet, amely magartást kevesen neveztek meg ily kevés szóval ennyire pontosan. Hogy emígy folytassa: „Nem emelt maga elé pajzsot, világ szeme láttára boncolta önmagát kegyetlen őszinteséggel, és gyermeki naivitással hitt abban, hogy a magamegmutatás kivédhetetlen fegyver és erő-tartalék.” Markó Béla költészetével egybevetve vajmi kevés rokonulás volna felfedezhető. Nemcsak azért, mert talán József Attila korában még nem volt divatja haikuknak, és azért sem, mivel Markó Béla képzőművészeti szonettjeinek sem leljük párját, tegyem gyorsan hozzá, másféle fortélyos félelem fojtogatta az időben őket, és másféle nyomorító aljas hatalmakat nem szolgáltak „sziszegve”. És mégis, összefűzi őket valami. Nem azért, mert talán József Attila költészetének hatástörténetéről vaskos kötetek szólhatnának, hanem azért, mivel a költő-esszéista olvasás közben rábukkant a kulcszóra, amellyel az érzelmileg-poétikailag oly kedves, ám tárgyilag bizonyára távolabbra elhelyezhető költő-társat, sokak elődjét megszólíthatja. S ez maga a *megszólítás*. Mely egyszerre feltételez közelebbi és némi-leg messzebből látható viszonyt. Közelebbit, mert azáltal, hogy József Attila maga volt a világ, ami volt, van, Werbőczy és Dózsza „képzete” egy személyben, a halálát követő évtizedekben mindenki rokona, őse, legalábbis ismerőse lett, akit megszólított, és remélte, hogy viszont szólítják. De távolabbról szólót, mert a túlságosan hosszúnak és fájdalmasnak érzett huszadik század koronként, magyar nyelvtérületenként másféle csapdákat állított a Kárpát-medence magyar költőinek, kinek-kinek a maga módján kellett helyt állania a számára rendelt forgószélben. Ilyeténképpen Markó Béla esszéje végére (és természetesen az esszé címébe) írja a megszólítást, előbb kérdi: „Szólítsuk-e József Attilát?”, hogy aztán az esszé záró passzusában immár leplezetlenül lépjen elő a beszélő, és mintegy a megszólított József Attilát is belefogva mondanójába, jelentse ki (mindannyiunk számára), hogy szükséges, mondhatnók, nélkülözhetetlen a hit, a hit a költészetben és a költészet hite, hogy értelmét lássuk a világ megszólításának, mert csak ebben az esetben remélhető, hogy a világ megszólít bennünket. Az a költőivé váló próza, amely a személy és a világ, az olvasó és a költészet párbeszédének jelentőségére hív föl, utópiába, de létrehozható és létrehozandó utópiába játsszatja át a mondás, a kimondás, az elmondás aktusait, melyből következtethető az esszé végkicsengése, nem hasonulni kell, hanem önmaguk azonosságát föllelni, hiszen az előbbi a vereséghez, utóbbi a szabadsághoz vezethet el.

A *költészet rendeltetésszerű hasznosságáról* címen kiadott kötetből (első olvasásra) azt tetszik ki, hogy Markó Béla a magyar évszázadok szerfőlött gazdag

lírájából mely költők mely verseit, mely költők mely magatartásformáját érzi a magáéhoz közel. Vagy úgy, hogy korábban már poétikai kapcsolódásokban tudatosította, vagy úgy, hogy e költők eszméi és formái meg erősítették a maga eszméiben és formakeresésében. Marosvásárhelyi poétája (e városban lapszerkesztőként is tevékenykedett) természetes mozdulattal mutat rá Csokonai Vitéz Mihály *Marosvásárhelyi gondolatok* című versének időszerűségére, amely egyben a felvilágosodás legjobb elméinek időszerűsége. Kazinczy szonettkísérleteiben azt a kezdetet érzékeli, melyet egyszerű tartalommal érdemes és gyümölcsöző feltölteni. Berzsenyi, Arany, Ady követik a sorban, hogy aztán a magyar modernség poézisének választútjainál időzzék: Kosztolányi, Babits, József Attila, Dsida, különös szeretettel és figyelemmel Weöres Sándor. A *csend grammatikája* ciklus megálljt parancsol a sietős felsorolásnak. Előbb a nevek, amelyek csak részben ismerősek, részben megdöbbenetek: mennyi mindenről, amiről kellene, nem veszünk tudomást, miféle életműveket hagyunk olvasatlan, mily hűtlen sáfárai vagyunk költészeti kincseknek. Erdélyi költőket idéz meg Markó Béla: Székely Jánost, Kányádi Sándort, Lászlóffy Aladárt, Szilágyi Domokost, Adonyi Nagy Máriát, Sütő Istvánt, Boér Gézát. Akad a névsorban, aki szó szerint vehető teljesítményével, fáradhatatlanságával, mester-ségével, olvasókat nevelő, olvasásra csábító energiájával hitette el, bizonyította, hogy a „nagy költészet” és általában a költészet mindenki számára hozzáférhető, napi szükséglet, ha ő is úgy akarja: Kányádi Sándor, aki amellet, hogy örök antológiadarabokkal ajándékozta meg az érdeklődőket – hároméves kortól kilencvenháromig –, képes volt a ráfigyelőket (és ki nem figyelt rá?) meggyőzni, hogy több lesz, ha olvas. Nem pusztán műveltebb, hanem emberebb. Lászlóffy Aladár kései költészetének virtuóz, szó- és nyelvjátékokban gazdag előadása éppen úgy, mint a gondolati líra nagyjájé, Székely Jánosé már csak kevesekhez jutott el, de mindket-től találhatunk eligazító könyvet a könyvtárakban. Szilágyi Domokosról is sokat tudunk, Cs. Gyimesi Éva könyve mutatta be olyannak, ahogy egy költőről szólni érdemes, költői útját vázolta föl, melynek további kutatását egy ideig akadályozta magánéleti titkának napfényre kerülése. Markó Béla költészettörténeti távlatba állítja, amit „szerepiátság”-nak, illetőleg „palimpszesztus”-nak nevez. Egy rövidebb részletet kiragadva: „Szilágyi Domokosnál szavak utalnak szavakra, idézetek idézetekre, a nyelv generálja önmagát, de hihetetlen asszociatív fantázia, zseniális nyelvér-zék, kiművelt elme felügyelete alatt.” A Petőfi, Babits, Vörösmarty, Batsányi kijelölte „közeg”-ből fénylik ki Szilágyi Domokos szava, Markó Béla a bemutatott költő személyiségét az általa újjá gondolt szavak, kifejezések, képek újszerű összeszerkesztésével jellemzi. Különösen

áll Szilágyi Domokosra az esszé záromondata: „már mindent elmondtak mások a szótár szavaival, jót is, rosszat is, az is palimpszeszt, ahogyan írunk, és az is, ahogyan élünk, de a halálunk talán még a miénk lehet, egyetlen és megismerhetetlen.”

Markó Béla esszéírói hangja erdélyi pályatársai megszólításakor kiváltképpen személyessé válik. Kinek-kinek ismerőse, munkatársa volt, a maga költői pályája szorosan az elődök nyomába lépett, a kevésbé költői erdélyi köznapokat egyként el kellett viselniük, megtalálniuk, ahogyan a diktatúra éveiben (és azután) szólhatnak és szólíthatnak, és mainapság költői pályákra, a körülményekkel való, nem egyszer kilátástalannak tetsző küzdelmekre emlékezve, emlékeztetve, bensőséges tudással közvetíti, amit elsősorban ő tudhat, ismerősként, barátként, szerkesztőként... Éppen ebből a szempontból lesz drámai a vele együtt induló és tragikusan, különféle okok miatt, korán elhallgató, így az életművet ki nem teljesíthető költőkről alkotott, rövidségében is roppant feszültséget gerjesztő írás. Adonyi Nagy Mária, Sütő István, Boér Géza neve és költészete (erről csak pirulva lehet szólni) nem mond sokat a mai olvasóknak. Ígértes kezdés után pályájuk megakadt, az elhallgatás végső okain – még akkor is, ha feltárulnak az életesemények – csak töprenghetünk, miként fordította őket sorsuk, nem egy erdélyi értelmiségi sorsa a XX. század történelminek mondott viharai között olyanra, hogy szétesett a kimondásra törő szándék, megtört a tőlük jórészt függetlenül bekövetkező kudarclehetőség leküzdéséhez szükséges akarat. Markó Béla személyes közelségből, majd figyelő távolságból igyekezett szemlélni pályájuk alakulását, amely kezdetben jóval többet ígért, mint ami végül megvalósult. Jóllehet nem oly kevés, mint utókoruk esetleg feltételezné. Az irodalomtörténet számontartja a jelentősebb és a kevésbé jelentős életműveket, mint amelyek egy (költői) korszakról hoznak hírt, járulnak hozzá a költői korszak kiteljesüléséhez. De zavarban van a kritika is, az irodalomtörténet is, ha félbe maradt pályákba ütközik, nem egyszer felejtéssel leplezi ezt a zavart. Markó Béla vállalta a feladatot, hogy ismét életközébe hozza azt a néhány verskötetnyi értéket, amely kihullott az olvasói érdeklődésből. Vállalja, s ezzel értéket ment, de a figyelemmel olvasó számára ennél többet tesz. Általában utal arra a költői sorsra, amely a XX. század folyamán, nemcsak Erdélyben, de a régiókban sokhelyütt, legfőképpen rövid életet engedett meg, bemutatkozást, de kibontakozást nem. A torzónak maradt költői pályák sűrűn sorakoznak régiókban, a sosem kedvező körülmények csapdát állítottak a reménykedő, netán hívó, kísérletező, de gátak közé zárt poétáknak közvetve és közvetlenül, eltitlva a közlés-től, ellehetetlenítve a szólást, és szerencsés esetben engedvén meg a hallgatást. Akadt olyan is, aki ebbe

a hallgatásba pusztult bele, akadt nem egy, aki valóban-költőként- elhallgatott. Markó Béla nem nyugodván bele pályatársai efleledtségébe, megemlékezett róluk, portrévázlataival – remélhetőleg – visszahozta őket, felkínálván a kritikának, az irodalomtörténetnek az alaposabb elemzést.

A gazdag tartalmú kötetből csak szemelgetésre telt, egy egész ciklust (Költők és kapitányok) nem mutat-tam be, remélve, hogy majd sokaknak olvasása során feltárul gazdagsága.

Markó Béla nagy erénye, hogy pontosságra törek-szik. Mert költő, ezért a pontosság hol lírai hévvel, hol a kifejtés játékoságával, hol az esszéíró világra tárt-ságával párosul. Többet tudunk meg a kötet olvastán a magyar irodalomról.

Markó Béla: A költészet rendeltetésszerű használatáról. Bookart, h.n., 2019, 238 lap

FRIED ISTVÁN

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelvezési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.

Web: www.kozpontiszovetsseg.at
www.becsinaplo.eu

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der Ungarn in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger:
Zentralverband Ungarische Vereine u.
Organisationen in Österreich.
A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Bodó Barna (Temesvár), Bodzsoni István (Szabadka), (Budapest), Czellar Judit (Genf), Duray Miklós (Pozsony), Gömöri György (London), Kovács István (Budapest), Kovátsné Németh Mária (Győr), Kő András (Budapest), T. Kovács Péter (Budapest), K.Lengyel Zsolt (München), Papp László (New York), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Máttyás (London), Szakály Sándor (Budapest), Varga Sándor (Pozsony), Zakar Péter (Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Fetes Kata, Kántás János, Martos Péter, Radics Éva, Rumppler Diána.

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán
GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

MUNKATÁRSÁK:

Ádám Ágnes (Bécs/Budapest), Fehér Márta (Szabadka), Fried István (Budapest), Hefty Georg Paul (Frankfurt/Main), Kató Zoltán (Bécs), Merényi György (Grenoble), Nagymihály Zoltán (Budapest), Paládi Renáta (Ungvár), Szentpétery Miklós (Bécs), Varga Gabriella (Budapest), Veit Zita (Grác)

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstalt A-1010 Wien, Graben 21.
IBAN: AT572011100000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 18,- Euro, Magyarországon 4500,- Ft, Nyugat-Európában 22,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,- Eurónak megfelelő összeg, Szerbiában: 1000 dinár, Szlovákiában egyes számok eladási ára: 1,50 Euro.

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Andrew ReKay, 3996 Oakmore Rd.

Oakland, CA 94602-1856

E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com

Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956,

Durham DH1 2GA.

Hollandiában: Kónya Melinda. Boerhaaveplein 124.

2343 LX Oegstgeest, 00-31-71-5154287.

E-mail: melindakonya@hetnet.nl

Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W.

2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.

Magyarországon: Librotade Kft., H-1656, P. O. B. 126,

H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószámla: KHB

Rt. 10402166-21638181-00000000.

Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ring-

strasse 16, D-63128 Dietzenbach

Svájcban: Judit Czellar 13, Croix-du-Levant, CH-1220

Genève, e-mail: czellarjud@hotmail.com, 0227970854 –

Postfinance, Juliana Judit Czellar, Compte: 12-165459-6,

IBAN: CH13 0900 0000 1216 5459 6

Svédországban: Szöllősi Antal, S-127 24 Skärholmen,

Box 176. PlusGiro Nr.: 756987-4.

Szerbiában: Fehér Márta, 24000 Szabadka, Jókai Mór 119.

Bankszámla: RS35285223604000354839

e-mail: fhmarta@gmail.com

Szlovákiában: Benyák Mária,

e-mail: mariaabenyak@gmail.com

Bankszámla: SK6709000000000170127485

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkekért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: Monocopy Nyomda

H-9200 Mosonmagyaróvár, Juhar u. 16.

Szakszerűen, tényszerűen, népszerűen

Ez a három szó jutott eszembe, amikor elolvastam Balla Tibor: Szarajevó, Doberdó, Trianon. Magyarországon az első világháborúban című könyvét, több mint tizenöt esztendő után – ismét. Ismét, mivel a szerző 2003-ban megjelent munkája 2019-ben új, átdolgozott, kibővített kiadásban látott napvilágot. A szakirodalomban és az érdeklődők körében is ismételten csak Nagy Háborúnak nevezték I. világháború történetének rövid, népszerű összefoglalója a Hadtörténeti Intézet és Múzeum volt tudományos főmunkatársának – a kötet megjelenésekor már a Nemzeti Köszolgáltatati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar kutatóprofesszora – a munkája, pontosabban az Osztrák-Magyar Monarchia társorságának, Magyarországon 1914 és 1921 közötti hadtörténete.

A címben szereplő három szó gyakorlatilag a háború kezdete, egyik legtöbbször emlegetett helyszíne – Doberdó, mely dalokba is befoglaltatott – és a vég, Trianon. A Nagy Trianon palotában 1920. június 4-én aláírt békediktátum a történelmi – mások szerint Nagy-, Szent István-i -- Magyarország végét jelentette. Az akkor Magyarországra erőszakolt békediktátum előírásain 1938 és 1941 között sikerült változtatni, de 1947-ben visszaállt az 1920-as állapot, újabb – igaz, kismértékű – területvesztéssel.

Balla Tibor könyvében mindenki számára érthetően és könnyen olvashatóan mutatja be a fentebb jelzett időszak történetét. Mindannyian tudjuk, nem öröm időszak volt ez a magyarság számára. Hatalmas veszteségek a remélt nagy sikerek helyett.

Amikor a sarajevói merénylet után kiderült, hogy előbb-utóbb fegyveres megoldást választanak a helyzet „megoldására” a szembenálló felek,

akkor még szinte mindenki a háborút éltette és a a hívó szavak az „Eljen a háború”, a „Vesszen kutya Szerbia” voltak.

Négy esztendő elteltével azonban a háborúba belefáradt Magyarország lakosságának a többsége békére vágyott. A Központi Hatalmak veresége elhozta a békét, amely azonban a versailles-i békerendszer vae victis elv alapján meghozott döntéseiben elültette egy újabb világégés csíráit.

Balla Tibor érthetően nem a későbbi évtizedek történéseivel zárta munkáját, hanem a Trianoni békediktátum – hivatalosan természetesen Szerződés – Magyarországra vonatkozó katonai előírásainak közlésével. Tanulságos a korabeli dokumentumot többször is elolvasni. Magyarországon – a Magyar Királyság – nemcsak legyőztetett, de meg is aláztattott.

A szerző könyvében számos térképpel és korabeli fotóval találkozhatunk. (Utóbbiak közreadásakor a nagyobb méret szerencsésebb lett volna.) Ezek is segítik a szöveg megértését és gondolatban elvisznek bennünket a doberdói fennsíkra, az Isonzó partjára, Oroszország sztyeppéire, a Román Királyság területére...

S miért is vélem úgy, hogy hasznos munka Balla Tiboré? Mert a magyar történelemmel a határainkon kívül ismerkedők számára szakszerű, tényszerű képet rajzol Magyarország múltjáról és ez teszi/teheti népszerűvé a könyvet. Ajánlom mindazoknak, akik számára a magyar múlt hiteles bemutatása fontos és elengedhetetlen. Remélem egyre többen leszünk akik ezt így gondolják!

Balla Tibor: Szarajevó, Doberdó, Trianon. Magyarországon az első világháborúban. Scolar Kiadó, [Budapest, 2019], 164 oldal.

SZAKÁLY SÁNDOR